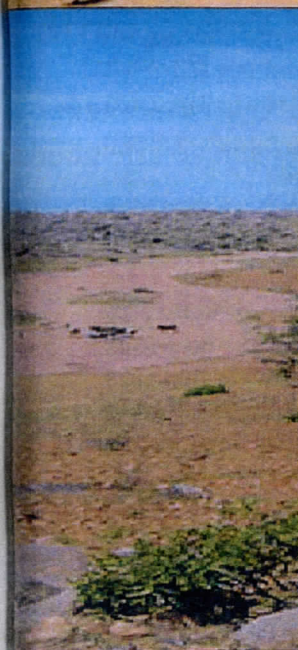
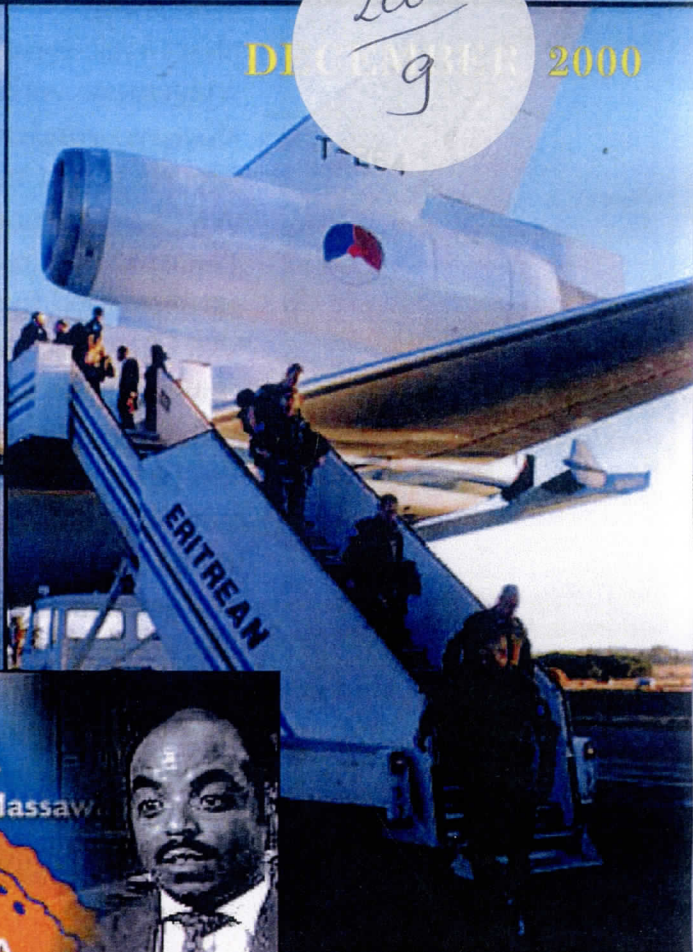

INF -SCOOP

INFO-SCOOP is een maandelijkse uitgave van MIVel

2000
9

INHOUDSOPGAVE

Grensoorlog of vriendenhaat	3
Vroege geschiedenis	4
Italiaanse periode	4
Britse periode	5
VN-involed	6
Vrijheidsstrijd	6
Een nieuwe natie	8
Waar is de grens?	8
De strijd tussen de 2 bevriende strijders van toen	10
VN inbreng	15
Slot	16
Verkiezingen in Bosnië- Herzegovina	19
Politiek spectrum in Bosnië-Herzegovina	20
Bemoeienissen van de Internationale gemeenschap	21
Uitslagen	22
Conclusies	23
Verkiezingen in Kosovo	26
Politieke partijen	26
De verkiezingscampagne	27
De stemming & uitslag	28
De Joegoslavische federatie in het post- Milosevic tijdperk	29
Servische parlements-verkiezingen en de machtsstrijd binnen DOS	30
De terugkeer van Milosevic	
Binnen de politiek	31
Leger	31
Geheime politie	32
Integratie binnen Europa	32
Economie	33
Montenegro	34
De status van Kosovo	34
2e Migroep	36

COLOFON

INFO-SCOOP is een maandelijks uitgave van 101 MIPel.
Adres: Simon Stevinkazerne,
MPC 41 A, Postbus 9012,
6710 HC Ede.
Telefoon: 0318-683050/3073/3023
Redactie: Maj Scholten, Elnt de
Groot, Sgt1 Vels en Sgt Kolster.

INFO-SCOOP wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie. De inhoud van de INFO-SCOOP is volledig samengesteld uit open bronnen. Overname uit deze publicatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld. Indien uw adres is gewijzigd, gelieve dit door te geven aan repro 101 MIPel (Zie bovenstaand adres of telefonisch 0318-683023)

VOORWOORD

Het jaar 2000 is bijna teneinde.

Rustig is het niet geweest sinds het verschijnen van de vorige Info-scoop.

Niet in de wereld en dus ook niet bij 101 Mipel.

Algemene verkiezingen zijn gehouden in Bosnië- Herzegovina en in Kosovo vonden de eerste vrije gemeenteraadsverkiezingen plaats. In Servië maakt men zich intussen op voor de parlementsverkiezingen van 23 december aanstaande.

Tenslotte neemt Nederland deel aan de VN missie UNMEE in het grensgebied tussen Eritrea en Ethiopië.

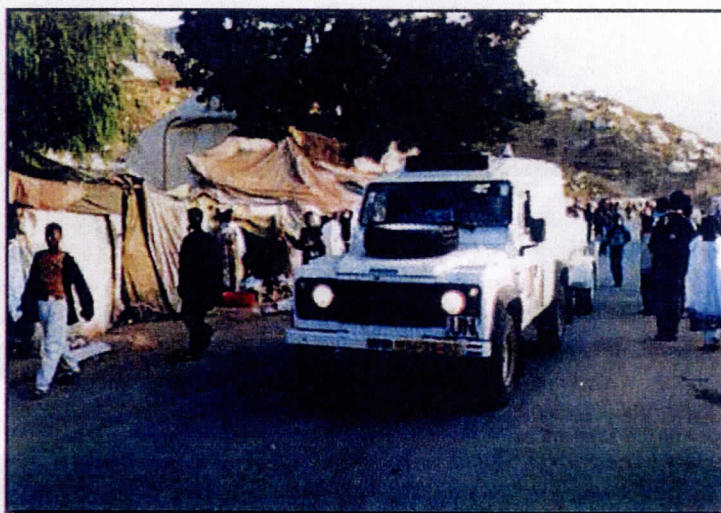
Met name de laatste maanden is het personeel van 101 Mipel belast geweest met de evaluatie van de verschillende verkiezingen en het realiseren van de klimaat- en terreinstudie ten behoeve van de inzet van het mariniersbataljon in Eritrea. Het is dan ook onze bedoeling u met deze Info-scoop uitgebreid te informeren over de stand van zaken in bovengenoemde regio.

Een goedgevulde Info-scoop waarmee u de feestdagen kunt doorkomen.

“Feestdagen” die anders beleefd worden in Bosnië, Kosovo, Servië, Montenegro of Eritrea.

Of het nu gaat om de inwoners of onze collegae die op dit moment hun missie in een bepaalde regio uitvoeren. Wij wensen ze alle goeds toe. Ook U en uw dierbaren een voorspoedig 2001.

C-101 Mipel
Majoer Scholten

Landrover komt Asmara binnen

GRENSOORLOG OF VRIENDENHAAT?

Smi A. Wever

Na lang aarzelen en veel overleg heeft het Nederlandse parlement uiteindelijk besloten om voor maximaal een half jaar deel te nemen aan de VN-operatie in het grensgebied van Ethiopië en Eritrea. De VN-missie, genaamd "United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea" (UNMEE), is er op gericht om de voormalige strijdende partijen uit elkaar te houden. Eritrea, maar vooral Ethiopië zal bij de meeste mensen bekend in de oren klinken, met name van allerlei inzamelingsacties i.v.m. hongersnoden, droogtes, massale vluchtelingenstromen en andere typisch Afrikaanse problemen. Ook de naam Haile Selassie zal voor velen een bekend begrip zijn. Ook hij was sterk verbonden met het gebied, "Hoorn van Afrika" genaamd. Waarom Ethiopië en Eritrea op dit moment in het nieuws zijn heeft echter een geheel andere oorzaak: de bloedige oorlog van de afgelopen twee jaren.

Eritrea is één van de jongste landen van Afrika. Het kan ook een van de meest veelbelovende landen in Afrika worden v.w.b. economie en democratie. Tevens kent Eritrea overblijfselen van een van de oudste beschavingen ter wereld. Een van de eerste verwijzingen naar Eritrea stamt af van Aeschylus, een Griekse dichter die leefde van 525 tot 456 voor Christus. Hij verhaalt over "Mare Erythreum" (Rode Zee) als "Het juweel in Ethiopië". Eritrea heeft recent een van de langst durende oorlogen uit de geschiedenis gewonnen. Na dertig jaar van hevige strijd heeft Eritrea uiteindelijk onafhankelijkheid bereikt. Het Eritrese volk bereikte dit doel in 1991 door de Ethiopische bezettingsmacht te verslaan en zodoende ook mee te helpen om Ethiopië te bevrijden van het, door de Sovjet Unie gesteunde, militaire bewind van de communistische dictator Mengistu Haile Mariam.

BRONNEN

Landenreeks Ethiopië/Eritrea, Internet: o.a. www.oromoliberationfront.org www.shirbrig.dk www.un.org, de Volkskrant, Winkler Prins, Lonely Planet, Algemeen Dagblad, NRC-Handelsblad, Jane's International Defence Review.

VROEGE GESCHIEDENIS

Tussen 1000 en 400 voor Christus stak een Semitische groepering de Rode Zee over en betrok het gebied dat nu bekend staat als Eritrea. Deze groep vermengde zich met de daar aanwezige bevolking die weer afkomstig was uit Soedan. De regio werd vanaf dat moment gecontroleerd en beheerst door verschillende buitenlandse indringers zoals de Funji Sultans uit Soedan, Egyptenaren, Portugezen en de Turken. Elk van deze bevolkingsgroepen is van invloed geweest op de ontwikkeling van het huidige Eritrea als land en de identiteit van de Eritreërs.

ITALIAANSE PERIODE

Niets heeft zoveel invloed gehad op de ontwikkeling van Eritrea als de Italiaanse koloniale periode van 1880 tot 1941. In 1880 kocht een Italiaanse maatschappij de haven van Assab van de Sultan van Awsa. Aangemoedigd door de Britten, die op dat moment bezig waren om de Franse aspiraties voor de "Hoorn Van Afrika" in toom te houden, ging Italië in 1882 over tot kolonisatie van de regio. Men deed dit met name vanwege de ligging aan zee en de landbouw mogelijkheden. Ook wilde men Eritrea gebruiken als springplank naar het snel groeiende rijk van Menelik II, de keizer van Ethiopië. Na de bezetting van Massawa in 1885 maakte Italië in 1890 Assab en Massawa tot 'Colonia Eritrea'. Deze omvorming werd door de koning van Italië per decreet op 1 januari 1890 geformaliseerd.

Strijd tegen de Italianen, jaren '30 van de vorige eeuw

Na de verovering van Ethiopië (Abessinië) werd Eritrea vergroot met de districten Tigre, Danakil en Aussa, en een provincie van Italiaans Oost-Afrika (1936–1941). De Italiaanse immigratie begon op gang te komen rond de eeuwwisseling (19de naar 20ste eeuw).

Aan het einde van de Italiaanse koloniale periode, eind jaren '30, hadden zo'n 70.000 Italianen zich in Eritrea gevestigd. Het Italiaanse landbouwbeleid voor Eritrea was er op gericht om met name de Italiaanse bevolking in Eritrea te onderhouden en de export naar Europa en Oost-Afrika in stand te houden.

De ontwikkeling van de markteconomie vereiste, dat de Italianen de infrastructuur van Eritrea sterk verbeterden. De veelomvattende communicatie en transportfaciliteiten die werden gerealiseerd waren op dat moment de besten in Afrika.

De Italianen legden een spoorverbinding aan tussen de haven van Massawa, Asmara, Keren en Agordat.

Er werden verharde wegen aangelegd door de bergen van Eritrea en door het laagland. Tevens werden er twee, voor die tijd, moderne vliegvelden aangelegd.

Een op export gebaseerde industriële sector werd gerealiseerd en Eritrea creëerde banden met de internationale economie.

Nationale identiteit en een nationaal bewustzijn werd tijdens de Italiaanse periode ontwikkeld. Mensen met een verschillende economische achtergrond, entiteit en geloof werden verbonden met elkaar binnen de koloniale grenzen. Begin jaren '40 had Eritrea een grote arbeiders klasse maar ook een, voornamelijk in de steden woonachtige, groep intelligentsia. Ondanks dit alles was de Italiaanse overheersing verre van 'vriendelijk'. Het Italiaanse bestuur was een afspiegeling van het fascistische bewind van het moederland.

De Eritrese bevolking werd gezien als goedkope arbeidskrachten die werden (ge)(mis)bruikt ter meerdere eer en glorie van Rome.

Haile Selassie

BRITSE PERIODE

Met de overwinning op de Italianen in 1941 in Eritrea, werd door de grootmachten Frankrijk, de Sovjet Unie, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten bepaald dat Groot-Brittannië Eritrea als zijn protectoraat mocht beschouwen. De Britse regering bestuurd Eritrea als "bezet vijandelijk gebied" en gebruikte het als bevoorradingsbasis voor geallieerde troepen in het Midden Oosten. De Eritreeërs beschouwden de Britten als een welkome aflossing van de Italiaanse fascistische overheersing. Binnen de Eritrese samenleving kwamen op dat moment de eerste tekenen van eigenwaarde. Het verzet van bewoners van het platteland werd in de laatste periode van overheersing door de Italianen steeds sterker. De bevolking van Eritrea werd zich steeds meer bewust van het feit dat de zogenaamde buitenlandse agenda's de economie van Eritrea geen goed deden. Het werd tijd om te werken aan een eigen economie.

Tot deze periode was de invloed van Ethiopië in Eritrea minimaal. Vanaf de eeuwwisseling tot aan de Britse periode waren de economische en politieke wegen van Eritrea en Ethiopië gescheiden. Eritrea ontwikkelde een op koloniale leest geschoeide markteconomie terwijl Ethiopië voortborduurde op het feodale stelsel. Vanaf begin jaren 40 echter was er steeds meer interesse van de keizer van Ethiopië,

Haile Selassie, voor Eritrea. Zijn inspanningen richtten zich op het verkrijgen van invloed op en controle over Eritrea. De 3 belangrijkste "tactieken" die Ethiopië gebruikte om zijn invloed te vergroten waren:

- bemoediging in religieuze aangelegenheden in Eritrea (Haile Selassie gaf financiële steun aan de christenen, en was tegen de moslims)
- manipulatie van politieke partijen en organisaties
- terrorisme.

De Britse reactie op de Ethiopische "interventie" houding was nauwelijks succesvol. Ze waren niet in staat om iets te doen tegen de groeiende ontwrichtende invloed vanuit Addis Abeba.

HAILE SELASSIE

Haile Selassie, wiens oorspronkelijke naam Ras Tafari Makonnen was, werd geboren in Harar op 23 juli 1892 en overleed in Addis Abeba op 27 augustus 1975.

Hij werd in 1906 gouverneur van Garamoelata gelegen in de provincie Harar. In 1916 werd gouverneur Makonnen regent voor de nieuwe keizerin, zijn tante Judith Zaoeditoo. Vanaf 1928 voerde hij de titel negus wat koning betekent. Twee jaar later liet hij zich tot keizer, koning der koningen (negus negesti) kronen. Hij gebruikte de "roepnaam" Macht van de Drie-eenheid (Haile Selassie). Een van zijn bijnamen was "Leeuw van Juda". Haile Selassie was keizer van Ethiopië van 1930 tot 1974. Gedurende zijn regeerperiode trachtte hij Ethiopië economisch tot ontwikkeling te brengen en verouderde instellingen geleidelijk op te heffen (bijv. slavernij).

In 1935 verwoestten de Italiaanse fascistische keizerrijk met behulp van gifgas en zware bombardementen. De keizer leidde het verzet tegen de Italianen maar moest in 1936 uitwijken. Tijdens de Italiaanse bezetting van Ethiopië verbleef Haile Selassie in Groot-Brittannië (1936-1941).

Zijn buitenlandse politiek, gericht op steun aan het Afrikaans nationalisme en 'niet-gebondenheid' verwierf vooral binnen Afrika aanzien. Binnenslands voerde hij een autocratisch regime.

Sinds begin jaren zeventig werd oppositie gevoerd tegen zijn beleid en de grondslagen van het keizerschap. Een militaire staatsgreep op 12 sept. 1974 maakte tenslotte een einde aan zijn keizerschap. Zijn zoon Asfa Wossen, die in ballingschap in de VS woonde, had zichzelf in 1989 tot keizer van Ethiopië uitgeroepen, maar de animo in Ethiopië voor het herstel van de monarchie was gering. Asfa Wossen overleed in januari 1997.

VN-INVLOED

Na het einde van de tweede wereldoorlog kwam Eritrea onder toezicht van de VN. Het was voor het Brits Militair Gezag op dat moment ondoenlijk om het land te besturen. Haile Selassie speelde daar handig op in en deed op dat moment al claims op Eritrea door te dreigen met interventie en het uitoefenen van diplomatieke druk. De VS, mede verantwoordelijk voor de Britse aanwezigheid in Eritrea, kreeg ook steeds meer belangstelling voor de strategische positie van Eritrea aan de Rode Zee.

De discussies die de toekomst van Eritrea voor de volgende 40 jaren zouden bepalen, begonnen in 1949 in New York. Verschillende voorstellen; opdeling, annexatie en onafhankelijkheid, werden bediscussieerd. Volgens de Britten wilde 75% van de bevolking onafhankelijkheid. De christelijke bevolking wenste voor een deel aansluiting bij Ethiopië (Unionistische Partij), een ander deel (Progressieve Liberale Partij) wilde, evenals de islamieten, tot onafhankelijkheid komen.

Op 2 december 1950 aanvaardde de Algemene Vergadering onder grote Amerikaanse druk een VN-resolutie waarin werd aangenomen dat Eritrea formeel aan Ethiopië werd verbonden. Daarin werden de Eritreeërs weliswaar als volk erkend, maar desondanks in een federatie met Ethiopië verbonden.

Het grote probleem voor Eritrea was dat op dat moment het "Eritrea debat" sterk werd beïnvloed door de oorlog in Korea. Haile Selassie had namelijk een Ethiopisch bataljon naar Korea gestuurd om de Amerikanen te helpen. Bovendien had hij een geheim verdrag met Washington gesloten over een Amerikaanse militaire basis in Eritrea, in ruil voor economische en militaire hulp.

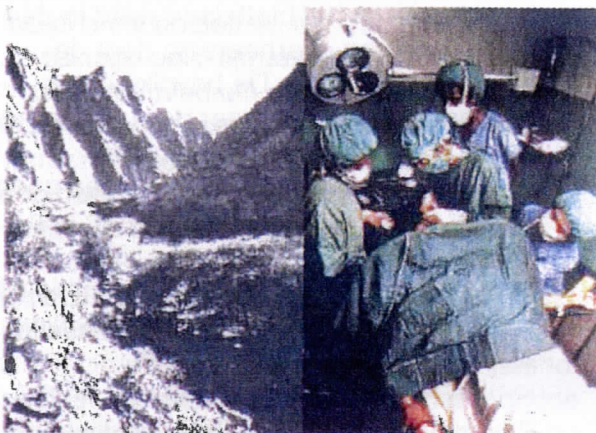
In september 1952 werd de VN-resolutie van kracht en namen de Ethiopiërs de plaats in van de Britten. De internationale beslissing over het lot van Eritrea stond verre van de aspiraties van het Eritrese volk.

VRIJHEIDSSTRIJD

Hoewel er al enig georganiseerd verzet was tegen het idee van een federatie in de periode van het Britse Militaire Gezag, vond de eerste daad van gewapend verzet door Eritreeërs tegen de Ethiopische overheersers plaats op 1 september 1961. Het incident was voor Ethiopië een excuus om Eritrea op 14 november 1962 volledig te annexeren als 14de provincie. Kleine verzetsgroepen zochten contact met pro-onafhankelijkheidsbewegingen in het buitenland. Op deze manier werd het eerste georganiseerde militaire front, het Eritrean Liberation Front (ELF), geformeerd. Rond 1965 had het ELF zo'n 1.000 strijders te velde.

In een poging om, met de culturele en geografische verschillen in het achterhoofd, een nationale campagne te voeren voor onafhankelijkheid, deelde het ELF Eritrea in, in semi-autonome zones.

Dit leidde tenslotte tot "opsplitsing" van het ELF in moslim en christelijke facties. Naar aanleiding van Ethiopische aanvallen op het ELF, werd de behoefte aan eenheid binnen het ELF weer groter. De beweging was namelijk in de loop van de tijd steeds verder uiteen gevallen in kleine splintergroeperingen.

Underground hospital. The Valley of Orotta with a subterranean hospital, which stretches along 5 kilometers and has become known as the "longest hospital in the world." The various units are all carefully hidden from air attack, under trees or excavated out of the sides of the mountains.

Vrouwelijke EPLF-vrijheidsstrijder

Toch kwam er een tweede belangrijke militaire groepering. Deze werd gevormd uit het ELF en kreeg de naam het "Eritrean People's Liberation Front" (EPLF). Deze afscheiding kwam tot stand omdat de christenen binnen het ELF zich niet meer konden verenigen met de moslimopvattingen binnen de partij. In 1976 was het aantal "strijders" van het ELF en EPLF gezamenlijk zo'n 20.000 man. De twee groeperingen waren op dat moment in een ver gevorderd stadium in het besturen van het platteland en de dun bevolkte gebieden in Eritrea.

Het EPLF werd snel de machtigste van de twee groeperingen, en was veel effectiever in de strijd tegen het Ethiopische leger. In 1980 vond er een gezamenlijke aanval plaats op het Ethiopische leger. Bij deze gezamenlijke aanval maakte het ELF een grote tactische blunder door de flanken ongedekt te laten. Dit was voor het EPLF reden om het ELF, wat in feite hun medestanders waren in de strijd tegen de Ethiopische overheersing, een definitieve slag toe te brengen. Het ELF werd verslagen en vanaf dat moment streed het EPLF alleen tegen de Ethiopiërs.

De infrastructuur die was gecreëerd om het EPLF te steunen in zijn strijd tegen het Ethiopische leger was net zo bijzonder als de strijd die werd gevochten door de soldaten van het EPLF. Men creëerde ondergrondse ziekenhuizen, fabrieken, scholen en bibliotheken voor de mensen in de bezette gebieden.

Ondanks de gevechten waren gezondheidszorg en bestrijden van het analfabetisme zaken waar de plattelandsbevolking zich dagelijks mee bezig hield. Het EPLF ontwikkelde een bestuur en een eigen wetgeving en vormde de traditionele en koloniale structuur om, naar een moderne en eigentijdse samenleving. Ook de vrouw werd in het Eritrea van het EPLF niet vergeten. Het huwelijk, eigendomsrechten en erfenissen werden opnieuw geregeld om gelijkheid te brengen in het historisch gegroeide verschil tussen mannen en vrouwen.

Meer dan 30% van de strijders van het EPLF waren vrouwen, en hun bijdrage in de strijd was te belangrijk om daar aan voorbij te gaan.

Ondanks sterk toegenomen steun van o.a. de Sovjet Unie met zo'n 16 miljard US dollar voor het Ethiopische regiem, slaagde het EPLF er in, zijn superieure vijand te verslaan. Ethiopië was inmiddels door een staatgreep onder leiding gekomen van Mengistu Haile Mariam. In een serie van 8 offensieven tussen 1977 en 1986, waarin de verhouding EPLF ten opzichte van het Ethiopisch leger meestal neerkwam op 1:10, kwam het EPLF meestal als winnaar uit de bus. De strategie van het EPLF was, op het juiste moment terugtrekken, en met bliksemacties tegenaanvallen uitvoeren. Op deze wijze was het EPLF in staat om een groot deel van Eritrea te heroveren op het gedemoraliseerde Ethiopische leger. Dit alles vond plaats in begin jaren 90. In 1991 viel het regiem Mengistu, waarna hij vluchtte naar Zimbabwe.

Het uit zo'n 140.000 man bestaande Ethiopische leger gaf zich over en vertrok uit Eritrea.

Mengistu Haile Mariam

EEN NIEUWE NATIE

Op 24 mei 1993 brak voor de Eritrese bevolking een nieuw tijdperk aan. Men had de strijd gewonnen. De strijd die recht gaf, zelf te bepalen hoe de toekomst van het land er uit zou gaan zien. Er werd in een referendum voor onafhankelijkheid gestemd. Dit referendum werd gehouden van 23 tot en met 25 april 1993. Op 27 april 1993 was een groot aantal officiële buitenlandse instanties het er unaniem over eens dat de verkiezingen vrij en eerlijk waren verlopen. Tot deze instanties behoorden onder andere de onafhankelijke Eritrese referendum commissie, de "United Nations Observer Mission for the Eritrean Referendum" (UNOVER) en de "Organisation for African Unity" (OAU). Volgens de secretaris generaal van de, op dat moment voorlopige, regering van Eritrea, Issaias Afwerki, was de uitslag van het referendum een geweldige historische conclusie van de keuze van het Eritrese volk.

De eerste president werd dezelfde Issaias Afwerki en de onafhankelijkheid van Eritrea en de soevereiniteit werden onmiddellijk erkend door de internationale gemeenschap. Op 28 mei 1993 trad Eritrea middels VN resolutie 828, als 182ste lid toe tot de Verenigde Naties.

Massawa, Eritrea, Oorlogsmonument, opgedragen aan de "helden" die vielen tijdens "operatie Fenkel" in 1990.

ORGANISATION FOR AFRICAN UNITY

Begin 1963 riep keizer Haile Selassie een conferentie bijeen van alle onafhankelijke staten in Afrika. Dit leidde tot de oprichting van de Organisation for African Unity (OAU), waarvan het handvest op 25 mei 1963 door dertig staten ondertekend werd. Als belangrijkste doelen van de organisatie werden gesteld het bevorderen van zelfbestuur, respect voor gestelde landsgrenzen en sociale vooruitgang op het Afrikaanse continent. Met name het tweede doel heeft tot veel bemoeienissen van de OAU met conflicten in de regio geleid. Er werd al snel een Commission on Conciliation, Mediation and Arbitration ingesteld, maar deze werd en wordt nauwelijks ingeschakeld. Doorgaans worden bij een conflict ad hoc commissies ingesteld en maatregelen genomen. Zo bemiddelde een commissie onder leiding van de president van Mali en de keizer van Ethiopië bij het eerste conflict waar de OAU vlak na haar oprichting bij betrokken raakte: de Marokkaanse invasie van Algerije in oktober 1963. De OAU drong aan op terugtrekking van Marokko en instelling van een gedemilitariseerde zone. Begin 1964 legde Marokko zich bij dit voorstel neer.

WAAR IS DE GRENS?

Volgens "Van Dale" is een grens, "een denkbeeldige lijn die twee landen of gebieden scheidt". Dat de grens tussen Ethiopië en Eritrea nooit behoorlijk en definitief is vastgesteld en in de loop van de geschiedenis meerdere malen is verschoven, scheidt die landen pas echt. De grens werd aanvankelijk getrokken in 1902. Dat gebeurde in een verdrag tussen Italië dat Eritrea als kolonie beschouwde, en Ethiopië onder keizer Menelik II, een van de weinige onafhankelijke Afrikaanse landen in die tijd. Het grootste deel van die grens werd bepaald door rivieren. Waar de rivieren ontbraken, zoals bij het nu betwiste Badme, bepaalde een denkbeeldige lijn tussen twee rivieren de grens.

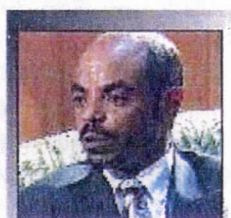
Massawa, Eritrea. Gibi of Gouverneurs paleis, de voormalige winterresidentie van keizer Haile Selassie. Het paleis is tijdens de oorlog ernstig beschadigd en dient nu als monument.

Het was de bedoeling dat de grens later nog eens exacter zou worden vastgesteld maar daar is het nooit van gekomen. Toen de Ethiopische keizer Haile Selassie in 1962 Eritrea als provincie annexeerde, leek die grens van geen enkel belang.

Ook in 1993, toen Ethiopië aan Eritrea de onafhankelijkheid gunde, als beloning voor de geslaagde strijd tegen dictator Mengistu Haile Mariam die twee jaar tevoren was verdreven, bekommerden geen van de landen zich om het precieze verloop ervan. Destijds waren hun leiders, de Ethiopische premier Meles Zenawi en de Eritrese president Issaias Afwerki, nog vrienden. Pas later, toen Eritrea een eigen politieke en economische koers begon te volgen, ontstond de verwijdering. In de grensoorlog die Eritrea in mei 1998 begon, was de grens ook nooit meer dan een excuus om een oorlog te beginnen.

De president van Eritrea, Issaias Afwerki.

De premier van Ethiopië, Meles Zenawi.

De twee revolutionaire leiders die vochten tegen dezelfde vijand, eerst Haile Selassie en na diens val in 1974 de communistische dictator Mengistu Haile Mariam, bestoken elkaar nu met verschillende versies van de geschiedenis. Ze voerden daarbij een bloedige oorlog waarbij het er op lijkt dat Ethiopië het best uit de strijd is gekomen. Dit valt af te leiden uit het feit dat de Temporary Security Zone (TSZ), (voor beschrijving van de TSZ zie VN-resolutie 1320 verderop in dit document) volledig op Eritrees grondgebied is gesitueerd. Ethiopië heeft dus de mogelijkheden om zijn troepen tot aan de grens met Eritrea te positioneren. De grens moet nog steeds worden vastgesteld.

De Eritrese president Afwerki, baseert zich op verdragen uit 1900, 1902, 1908 en 1934. In een officiële verklaring verwees hij naar het beginsel van de OAU; "de koloniale grenzen dienen ook door de onafhankelijke staten te worden erkend".

Ethiopië bestrijdt die lezing van de koloniale grenzen. De verdragen waren vaag en in het verdrag van 1902 tussen Groot-Brittannië, Italië en Ethiopië staat dat de demarcatie nog moet worden verfijnd. Dat gebeurde in het verdrag van 1934, maar dat erkent Ethiopië weer niet, omdat het eenzijdig door Mussolini zou zijn opgesteld.

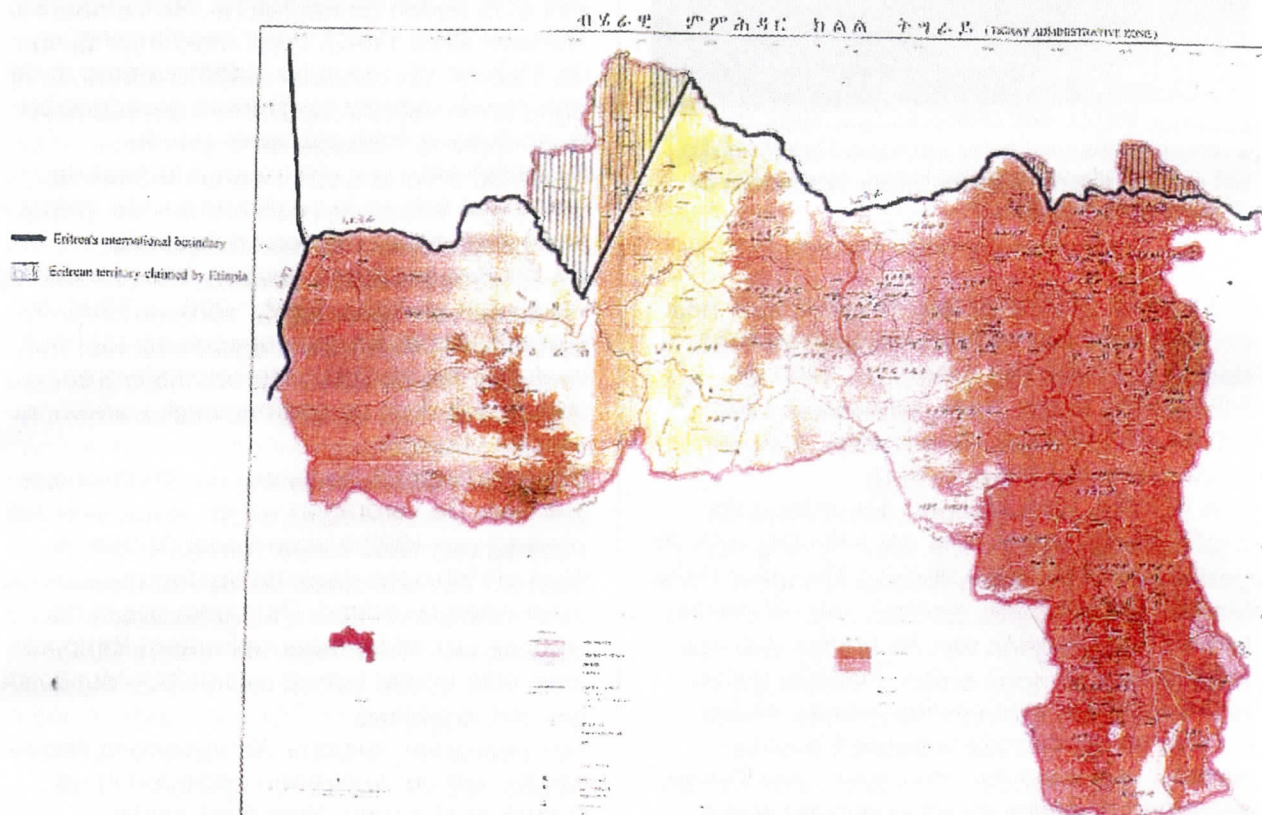
Het gaat erom, volgens de regering in Addis Abeba, wie de omstreden gebieden in de praktijk bestuurden. Een groot aantal documenten, aangedragen door de Ethiopische regering, moet aantonen dat er door Ethiopië al meer dan 100 jaar belasting wordt geïnd. Dit spreekt weer in het voordeel van Ethiopië, want werkelijk bestuur is voor de OAU een belangrijk criterium.

Over de vraag hoe de oorlog in mei 1998 begon, lopen de versies ook al uiteen. De Ethiopische versie dat Eritrese troepen de Badme-driehoek, de grensstad Zalembea en de Bure-streek binnenvielen, wordt over het algemeen aanvaard als de onmiddellijke aanleiding tot de oorlog.

Eritrea wijst erop dat dit niet meer was dan één van de vele incidenten, die normaal altijd met overleg werden opgelost. Het probleem was nu dat de vriendschappelijke

verhoudingen, met name tussen de beide leiders, ernstig waren bekoeld. De directe aanleiding daartoe was, dat Eritrea een half jaar voor het uitbreken van het conflict, had besloten een eigen munt in te voeren. Eritrea hield voorsnog na de onafhankelijkheid de Ethiopische munt, de birr, als munteenheid aan. Eind 1997 voerde Eritrea de nakfa in als

haar enig en wettig betaalmiddel. Dat leidde tot enorme ruzies over de wisselkoers, met economische gevolgen voor beide landen. De onderlinge verhouding tussen de beide leiders, Afwerki en Zenawi, mag beschouwd worden als de echte aanleiding.

Historische kaart provincie Tigre, in het noorden van Ethiopië. De zwarte lijn is de huidige, niet officiële, grens. De gearceerde gebieden behoren tot de provincie Tigre maar liggen in Eritrea.

DE "STRIJD" TUSSEN DE TWEE BEVRIENDE "STRIJDERS" VAN TOEN.

Eén van de provincies van Ethiopië, Tigre, grenst in het noorden aan Eritrea. In Tigre heeft de "Tigray People's Liberation Front", (TPLF) meegestreden aan de zijde van het EPLF om Ethiopië te ontdoen van het regiem "Mengistu". Het TPLF werd geleid door de huidige premier van Ethiopië, Zenawi. De president van het huidige Eritrea, Afwerki, was leider van het EPLF. Eén van de doelstellingen van het TPLF en zijn strijders was onafhankelijkheid voor Tigre. Daar wilde het EPLF niets van weten. Het EPLF wilde

geen etnische afscheiding. Als reden gaf men aan, dat Eritrea een kolonie was geweest en Tigre niet. Een andere reden was dat een deel van Tigre in Eritrea ligt en er dus etnische Tigreërs in Eritrea wonen en daar wringt nu net de schoen. Hierdoor ontstond de onenigheid tussen de twee leiders van de verschillende "fronten".

In mei 1998 begonnen de vijandelijkheden met de bezetting door Eritrese troepen van Badme, Zalambessa en Bure. Die operatie rechtvaardigde Eritrea als een "noodzakelijke" grenscorrectie. Al snel na de eerste gevechten werden beide leiders door

de secretaris-generaal van de VN opgeroepen om d.m.v. onderhandelingen tot een oplossing te komen. Kofi Annan riep daartoe de hulp in van de OAU. In juli 1999 werd door beide partijen een document geaccepteerd waarin stond dat Eritrea zijn troepen terug zou trekken uit de gebieden die vanaf 6 mei 1998 waren bezet. Ethiopië was bereid om zich terug te trekken uit gebieden die waren ingenomen na 6 februari 1999 en die niet onder Ethiopisch bestuur waren voor 6 mei 1998. Na verdere besprekingen werd onder leiding van de OAU en een vertegenwoordiger van de Amerikaanse president een definitief document opgesteld. Dit document is bekend onder de naam "Technical Arrangements for the Implementation of the OAU Framework Agreement and its Modalities". Het document geeft aan dat er een neutrale commissie gevormd dient te worden die gaat onderzoeken aan wie de gebieden toehoren waaruit de twee legers zich moeten terugtrekken. De overeenkomst voorzag ook in een militaire waarnemersmissie die erop moest toezien hoe en of de troepen zich zouden terugtrekken. Ondanks de mooie woorden en goede bedoelingen van beide partijen bleef de spanning in het grensgebied erg hoog. Er was angst dat de gevechten opnieuw zouden beginnen.

In mei 2000 werd er door een aantal leden van de VN-veiligheidsraad een bezoek gebracht aan de twee leiders in Addis Abeba en Asmara. De missie stond onder leiding van de Amerikaan Richard Holbrooke, bekend van "zijn" Dayton Peace Agreement voor Bosnië-Herzegovina. De missie concentreerde zich op het vinden van een vreedzame oplossing van het conflict en het voorkomen van het opnieuw uitbreken van vijandelijkheden. De commissie was nog niet vertrokken of op 12 mei 2000 braken opnieuw gevechten uit. De VN-veiligheidsraad nam op dezelfde dag nog een resolutie aan, VN-resolutie 1297, waarin het zijn bezorgdheid

uitsprak over de ontstane grote humanitaire problemen voor de bevolking van beide landen.

Op 17 mei 2000 nam de VN-veiligheidsraad opnieuw een resolutie aan, VN-resolutie 1298, waarin men maatregelen nam tegen de levering van wapens aan beide landen. De veiligheidsraad eiste tevens dat beide partijen zo snel mogelijk weer met elkaar zouden gaan onderhandelen met als basisdocument, de door beide partijen geaccepteerde overeenkomst uit 1999. De besprekingen die volgden resulteerden uiteindelijk in het tekenen van het akkoord. In het bijzijn van de president van Algerije, Abdelaziz Bouteflika, als voorzitter van de OAU, werd door de ministers van buitenlandse zaken van beide landen een "Cessation of Hostilities" getekend. Als reactie op de ondertekening van het akkoord, nam de VN-veiligheidsraad op 31 juli 2000 VN-resolutie 1312 aan, waarin werd besloten om een VN-missie in Ethiopië en Eritrea op te richten. De missie kreeg de naam: UNMEE; United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea. De missie zou moeten bestaan uit 4200 man waarvan 220 waarnemers en een staf, benodigd om de toekomstige "peacekeeping" operatie uit te voeren.

Op 15 september 2000 nam de VN-veiligheidsraad VN-resolutie 1320 aan waarin exact wordt aangegeven waar de beide partijen zich aan dienen te houden.

(Om te voorkomen dat er bij de vertaling van dit soort juridische teksten zaken verkeerd worden geïnterpreteerd, is de originele Engelse tekst geplaatst.)

Resolution 1320 (2000)

Adopted by the Security Council at its 4197th meeting, on 15 September 2000

The Security Council,

Recalling its resolutions 1298 (2000) of 17 May 2000 and 1308 (2000) of 17 July 2000, and all previous resolutions and statements of its President pertaining to the Ethiopia-Eritrea conflict,

Reaffirming the commitment of all Member States to the sovereignty, independence and territorial integrity of Ethiopia and Eritrea,

Further reaffirming the need for both parties to fulfil all their obligations under international humanitarian, human rights and refugee law,

Recalling the relevant principles contained in the Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel adopted by the General Assembly in its resolution 49/59 of 9 December 1994,

Expressing its strong support for the Agreement on Cessation of Hostilities between the Government of the Federal Democratic Republic of Ethiopia and the Government of the State of Eritrea (S/2000/601), and the official communications by each Government (S/2000/627 and S/2000/612) requesting United Nations assistance in the implementation of this Agreement,

Stressing its commitment to work in co-ordination with the Organisation of African Unity and the parties to implement fully the Agreement on Cessation of Hostilities, while underlining that its successful implementation rests first and foremost on the will of the parties to the Agreement,

Welcoming the report of the Secretary-General of 9 August 2000 (S/2000/785),

Recalling its resolution 1312 (2000) of 31 July 2000, which established the United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea (UNMEE),

1. *Calls* on the parties to fulfil all their obligations under international law, including the Agreement on Cessation of Hostilities;
2. *Authorises* the deployment within UNMEE of up to 4,200 troops, including up to 220 military observers, until 15 March 2001, with a mandate to:
 - (a) Monitor the cessation of hostilities;
 - (b) Assist, as appropriate, in ensuring the observance of the security commitments agreed by the parties;
 - (c) Monitor and verify the redeployment of Ethiopian troops from positions taken after 6 February 1999 which were not under Ethiopian administration before 6 May 1998;
 - (d) Monitor the positions of Ethiopian forces once redeployed;
 - (e) Simultaneously, monitor the positions of Eritrean forces that are to redeploy in order to remain at a distance of 25 kilometres from positions to which Ethiopian forces shall redeploy;
 - (f) Monitor the temporary security zone (TSZ) to assist in ensuring compliance with the Agreement on Cessation of Hostilities;

(g) Chair the Military Co-ordination Commission (MCC) to be established by the United Nations and the Organisation of African Unity in accordance with the Agreement on Cessation of Hostilities;

(h) Co-ordinate and provide technical assistance for humanitarian mine action activities in the TSZ and areas adjacent to it;

(i) Co-ordinate the Mission's activities in the TSZ and areas adjacent to it with humanitarian and human rights activities of the United Nations and other organisations in those areas;

3. *Welcomes* the intention of the Secretary-General to appoint a special representative who will be responsible for all aspects of the United Nations work in fulfilment of the mandate of UNMEE;

4. *Requests* the Secretary-General to co-ordinate with the Organisation of African Unity in the implementation of the Agreement on the Cessation of Hostilities;

5. *Calls* on the parties to take whatever action may be necessary to ensure UNMEE's access, safety and freedom of movement, and to provide the assistance, support and protection required for the performance of its mandate in all areas of its operation deemed necessary by the Secretary-General;

6. *Requests* the Governments of Ethiopia and Eritrea to conclude, as necessary, status-of-forces agreements with the Secretary-General within 30 days of adoption of this resolution, and *recalls* that pending the conclusions of such agreements, the model status-of-forces agreement of 9 October 1990 (A/45/594) should apply provisionally;

7. *Urges* the parties to proceed immediately with demining, in order to ensure safe access of United Nations and associated personnel to the areas being monitored, drawing on United Nations technical assistance as needed;

8. *Calls* on the parties to ensure the safe and unhindered access of humanitarian personnel to all those in need;

9. *Further calls* on all parties to cooperate with the International Committee of the Red Cross;

10. *Acting* under Chapter VII of the Charter of the United Nations and further to the provisions of paragraph 5 of its resolution 1312 (2000), decides that the measures imposed by paragraph 6 of its resolution 1298 (2000) shall not apply to the sale and supply of:

- (a) Arms and related materiel for the sole use in Ethiopia or Eritrea of the United Nations, and
- (b) Equipment and related materiel, including technical assistance and training, for use solely for demining within Ethiopia or Eritrea under the auspices of the United Nations Mine Action Service;

11. *Encourages* all States and international organisations to assist and participate in the longer-term tasks of reconstruction and development, as well as in the economic and social recovery of Ethiopia and Eritrea;

12. *Requests* the Secretary-General to keep the Council closely and regularly informed of progress towards the implementation of this resolution;

13. *Emphasises* that the Agreement on Cessation of Hostilities links the termination of the United Nations peacekeeping mission with the completion of the process of delimitation and

demarcation of the Ethiopian-Eritrean border, and *requests* the Secretary-General to provide regular updates on the status of this issue;

14. *Calls* on the parties to continue negotiations and conclude without delay a comprehensive and final peace settlement;

15. *Decides* that the Council, in considering the renewal of the mandate of UNMEE, will take into account whether the parties have made adequate progress as called for in paragraph 13 and 14 above;

16. *Decides* to remain actively seized of the matter.

Uit deze VN-resolutie vloeide voor UNMEE het volgende mandaat voort:

According to Security Council resolution 1320 (2000) of 15 September 2000, UNMEE has the following mandate:

- Monitor the cessation of hostilities;
- Assist in ensuring the observance of the security commitments agreed by the parties;
- Monitor and verify the redeployment of Ethiopian forces from positions taken after 6 February 1999, which were not under Ethiopian administration before 6 May 1998;
- Monitor the positions of Ethiopian forces once re-deployed;
- Simultaneously, monitor the positions of Eritrean forces that are to re-deploy in order to remain at a distance of 25 kilometres from positions to which Ethiopian forces shall re-deploy;
- Monitor the temporary security zone (TSZ) to assist in ensuring compliance with the Agreement on Cessation of Hostilities;
- Chair the Military Co-ordination Commission (MCC) to be established by the United Nations and OAU in accordance with the Agreement on Cessation of Hostilities;
- Co-ordinate and provide technical assistance for humanitarian mine-action activities in the TSZ and areas adjacent to it; and
- Co-ordinate the Mission's activities in the TSZ and areas adjacent to it with humanitarian and human rights activities of the United Nations and other organisations in those areas.

The Security Council emphasised that the Agreement on Cessation of Hostilities linked the termination of the United Nations peacekeeping mission with the completion of the process of delimitation and demarcation of the Ethiopian-Eritrean border.

UNMEE Force Commander Major-General Patrick Cammaert.

VN INBRENG

In 1997 is de "Stand-by High-Readiness Brigade" (Shirbrig) opgericht. Shirbrig is ontstaan uit de militaire samenwerking tussen 12 landen in het kader van het "United Nations Stand-by Arrangements System (UNSAS).

Shirbrig vormt het raamwerk waarbinnen UNMEE wordt opgebouwd. Het hoofdkwartier van UNMEE komt in de hoofdstad van Eritrea, Asmara.

De "Force Commander" van UNMEE is de Nederlandse generaal-majoor der mariniers P. Cammaert. De hoofdmoot van de 4.200 militairen tellende missie zal worden gevormd door 3 bataljons. Een bataljon uit Jordanië wordt verantwoordelijk voor de westelijke sector. In het centrale deel zal het Nederlandse mariniersbataljon, versterkt met een compagnie uit Canada optreden. In het oosten tenslotte is een bataljon uit Kenia verantwoordelijk voor hun deel van de 25 kilometer brede TSZ.

Special Representative and Chief of UNMEE Legwaila
Joseph Legwaila
With UNMEE Spokesman Brian Kelly.

STANDBY ARRANGEMENTS SYSTEM 1992

In de jaren zestig kwam bij de VN het Stand-by systeem tot stand: landen konden van tevoren aangeven welke eenheden zij beschikbaar wilden houden voor VN-operaties. Dit initiatief kwam echter nooit goed van de grond omdat maar enkele, en dan vooral de kleinere, lidstaten hier gehoor aan gaven.

In 1992 blies secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali het systeem weer nieuw leven in. In zijn "Agenda for Peace" riep hij alle landen op hun eerdere toezeggingen voor bijdragen aan VN-vredesmissies te bevestigen en te specificeren of om nieuwe toezeggingen te doen. Het secretariaat wilde een database aanleggen van aantallen en soorten troepen die beschikbaar zijn voor VN-operaties, zodat de samenstelling en plaatsing van een dergelijke vredesmacht sneller zou verlopen. Er zou een effectief en geloofwaardig United Nations Standby Arrangements System (UNSAS) moeten ontstaan.

SHIRBRIG

De Stand-by High-Readiness Brigade (Shirbrig) vormt een bundeling van de militaire bijdragen van een aantal gelijkgezinde landen aan het "United Nations Stand-by Arrangements System" (UNSAS). Hierdoor wordt een oproepbare brigade opgericht die binnen twee tot vier weken kan worden ontplooid, voor maximaal zes maanden, in operaties onder hoofdstuk VI van het VN-Handvest. Deelneming aan de brigade behelst concrete samenwerking vooraf in de Stuurgroep, de permanente kernbrigade staf en in kleine gemeenschappelijke oefeningen.

Deelnemende landen

Op dit ogenblik leveren twaalf landen een bijdrage aan de brigade: Argentinië, Canada, Denemarken, Finland, Italië, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Spanje en Zweden.

Jordanië overweegt spoedige toetreding tot de brigade. Ook het aantal waarnemers is gegroeid: naast Hongarije, Ierland en Tsjechië zijn dit Portugal en Slovenië (die beiden de intentieverklaring tot toetreding hebben ondertekend) en Senegal. Deelneming van Senegal en Jordanië zou belangrijk bijdragen tot de geografische spreiding van deelnemende landen.

Kernbrigadestaf

Op 17 december 1999 heeft de Nederlandse brigadegeneraal Cammaert voor een periode van twee jaar het bevel van de brigade overgenomen. Hij staat aan het hoofd van de permanente brigadestaf ("Planning Element"), die nabij Kopenhagen is gevestigd. Bij inzet van Shirbrig wordt deze staf uitgebreid met militairen van deelnemende landen tot een volledige brigadestaf. Hierbij geldt overigens de stelregel dat ook landen die besluiten niet aan een specifieke Shirbrig-operatie deel te nemen, wèl de aan de brigadestaf toegezegde officieren ter beschikking zullen stellen.

Vulling brigadepool

Het streven is, voor elke eenheid in de brigade, toezeggingen van twee landen te krijgen. Het gaat hierbij om nationale bijdragen aan het UNSAS. Hierdoor wordt bevorderd dat indien een aantal landen besluit niet aan een Shirbrig-operatie deel te nemen, de brigade toch kan worden ontplooid.

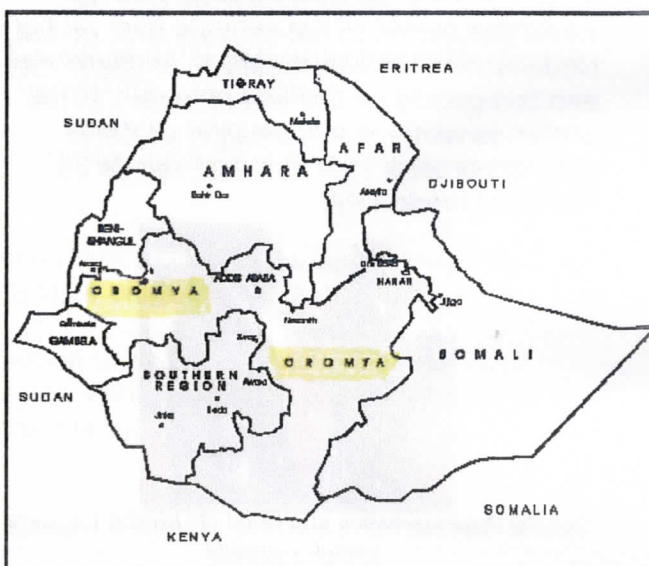
Het Nederlandse aanbod aan de Shirbrig-brigadepool omvat een stafcompagnie ter ondersteuning van het brigadehoofdkwartier, een gemechaniseerd of een infanteriebataljon, een geniecompagnie en een detachement helikopters. Dit aanbod tast op geen enkele wijze de nationale politieke besluitvorming over de inzet van Nederlandse eenheden aan. De eenheden blijven nationaal gelegerd en beschikbaar voor andere taken, bijvoorbeeld in Navo-verband.

Tot slot

De brigade is alleen bestemd voor traditionele VN-vredesoperaties onder Hoofdstuk-VI van het VN-Handvest, met inbegrip van humanitaire operaties. Hoewel de militaire reactietijd kort is, blijft een snelle inzet van de brigade afhankelijk van de politieke besluitvorming in deelnemende landen. Niettemin vormt het initiatief een nuttige bijdrage aan vredeshandhaving in VN-verband. De deelnemende landen vergewissen zich er op deze wijze van dat hun bijdragen aan het UNSAS snel in VN-kader kunnen worden ingezet.

SLOT

Op dit moment is men in Eritrea en in het noorden van Ethiopië druk doende met de ontplooiing van UNMEE onder leiding van de "Special Representative of the Secretary General", Legwaila Joseph Legwaila uit Botswana. Ethiopië is echter groter dan alleen de provincie Tigre, in het noorden grenzend aan Eritrea, waar het hoofdkwartier van het Nederlandse mariniersbataljon wordt gevestigd in de plaats Adigrat.

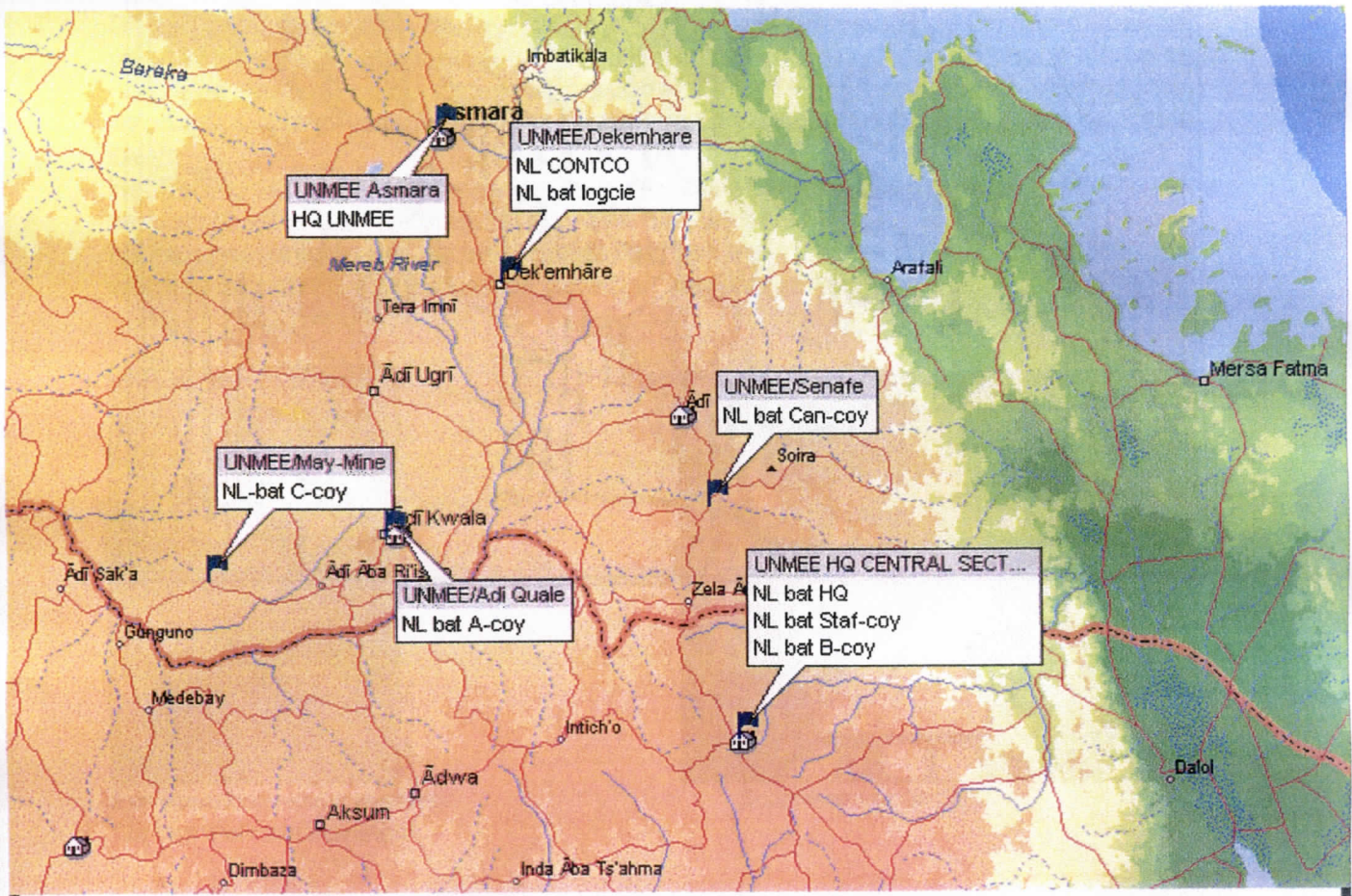

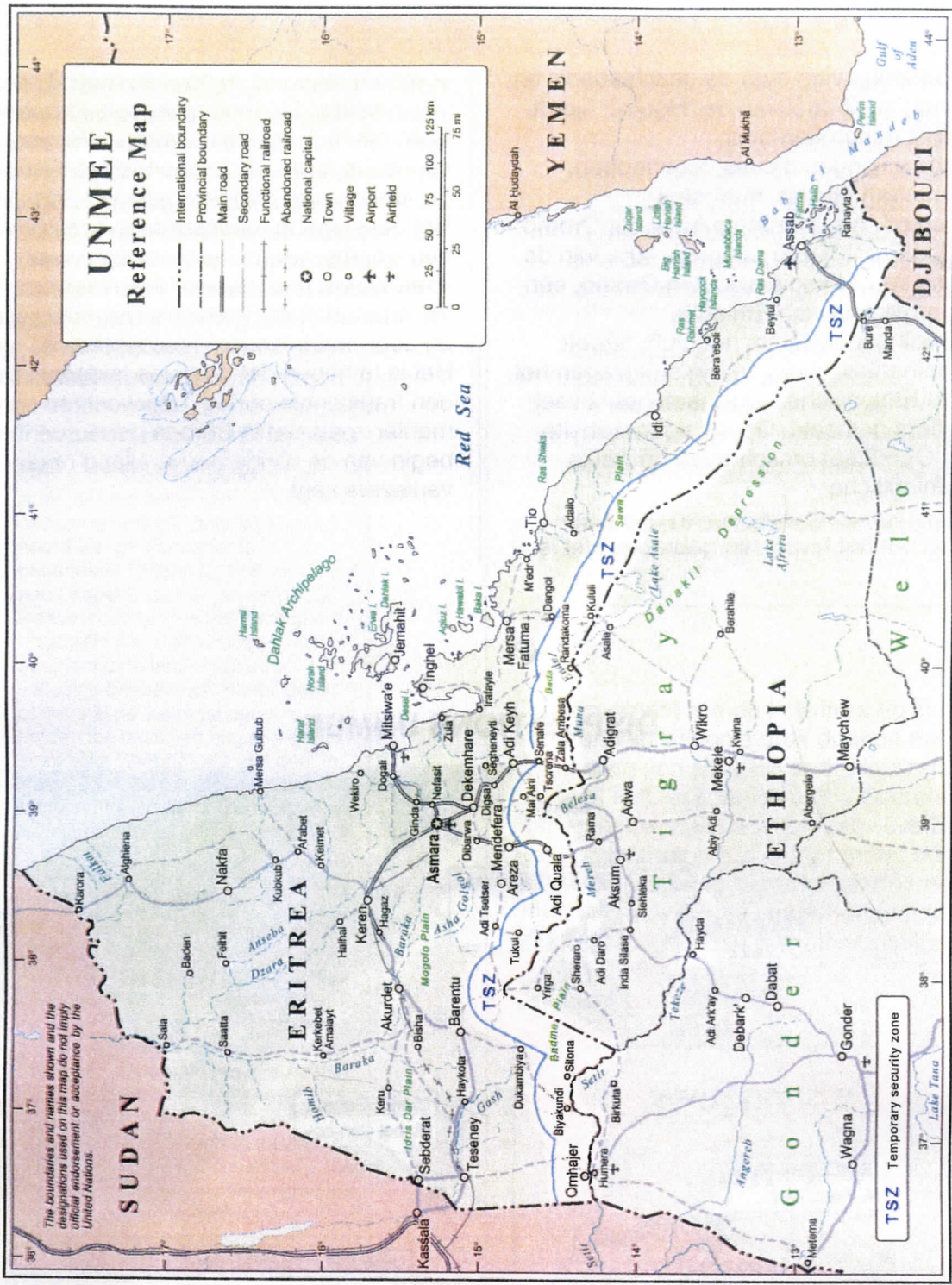
Administratieve indeling Ethiopië (Oromya is Oromo)

In alle berichtgeving over de geschiedenis en problemen in dit deel van de "Hoorn", wordt nauwelijks gesproken over verzetsbewegingen die als doel hebben, onafhankelijkheid van "hun" stuk grondgebied. Als voorbeeld wil ik het Oromo Liberation Front (OLF) noemen. 40% van de bevolking van Ethiopië woont in Oromo, één van de provincies van Ethiopië. De bevrijdingsbeweging, het OLF, streeft naar onafhankelijkheid. In zijn strijd tegen het reguliere Ethiopische leger heeft het al veel slachtoffers gemaakt. Op de eigen website van het OLF staat omschreven op welke wijze Ethiopische hoogwaardigheidsbekleders en tientallen militairen om het leven zijn gebracht. Het is

goed om rekening te houden met dit soort organisaties die geen gelegenheid onbenut laten om hun doel te bereiken. We dienen een les te leren uit de enorme problemen die de Amerikanen hebben gehad in Somalië. Het doel van de vredesmissie is te komen tot een situatie waarin beide landen weer vreedzaam naast elkaar leven met een, door de internationale gemeenschap vastgestelde, en door beide landen geaccepteerde, grens. Het is te hopen dat de beide leiders inzien dat een traditionele oorlog, uitgevochten op een manier zoals dat in Europa gebeurde in het begin van de vorige eeuw, alleen maar verliezers kent.

DISPOSITIONS UNMEE

Department of Public Information
Cartographic Section

VERKIEZINGEN IN BOSNIË-HERZEGOVINA

Tint drs. Haandrikman

Bronnen: *Algemeen Dagblad, CNN, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Institute for War and Peace Reporting, International Crisis Group, OVSE, UNMIK, De Volkskrant*

Op 11 november jongstleden werden, onder toezicht van ongeveer 750 waarnemers van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), algemene verkiezingen gehouden in Bosnië-Herzegovina. Alle inwoners van Bosnië -Herzegovina (in het vervolg van dit artikel kortweg Bosnië) konden hierbij hun vertegenwoordigers voor het nationale parlement kiezen.

In de Moslim-Kroatische Federatie (MKF) kon men bovendien een stem uitbrengen voor het Huis van Afgevaardigden en voor de kantonraden, de machtigste bestuursorganen in dit deel van Bosnië. In de Republika Srpska (RS) moest worden gekozen voor de Nationale Assemblée, een president en een vice-president.

Tenslotte werden in Srebrenica de in april uitgestelde gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Als geheugensteun is een schema van de ingewikkelde staatsinrichting in Bosnië aan het eind van dit artikel.

Voorafgaand aan de verkiezingen waren er aanwijzingen dat in elk geval in de MKF de multi-etnische partij SDP een overwinning zou boeken.

Dit zou betekenen dat in dit deel van Bosnië voor het eerst sinds de Dayton-akkoorden van 1995 een niet-nationalistisch bestuur gerealiseerd zou worden. De hoop hierop werd nog eens versterkt na de regiëmwisselingen in Kroatië en Joegoslavië eerder dit jaar, waarbij in beide gevallen een meer gematigde en pro-westerse regering aan de macht kwam.

Het belang van deze algemene verkiezingen werd dan ook hoog geacht. Helaas zijn de verwachte veranderingen slechts ten dele gerealiseerd.

Na een beschrijving van de belangrijkste partijen in Bosnië en de verkiezingsuitslagen wordt in dit artikel ingegaan op de gevolgen van de verkiezingen.

Een Bosnische moslim wacht tot zij haar stem kan uitbrengen.

Supporters van de SNSD.

POLITIEK SPECTRUM IN BOSNIË-HERZEGOVINA

BOSNIAKPARTIJEN

SDA: Partij van de Democratische Actie. Deze partij is opgericht door oud-president Izetbegovic. De SDA richt zich op het vertegenwoordigen van de belangen van de moslims in Bosnië, maar wordt ook sterk geassocieerd met corruptie binnen de MKF. De partij kent zowel een hard-line islamitische vleugel als een meer pragmatische en pro-westerse vleugel.

SBiH: Partij voor Bosnië-Herzegovina. Deze groepering o.l.v. de voormalige Bosnische premier Silajdzic heeft zich in 1996 afgescheiden van de SDA. De SBiH is westers georiënteerd en ziet Bosnië het liefst als eenheidsstaat, dat wil zeggen zonder de twee huidige entiteiten. Men heeft zelfs campagne gevoerd met extreme leuzen als "Het is tijd voor een Bosnië zonder entiteiten".

BOSNISCH-KROATISCHE PARTIJEN

HDZBiH: Kroatische Democratische Gemeenschap o.l.v. Jelavic, het Bosnisch-Kroatische lid van het Bosnische presidium. Deze nationalistische partij wordt gesteund door Tudjman's HDZ in Kroatië, maar niet door de progressieve Kroatische regering. Tijdens de campagne heeft de HDZ vooral een beroep gedaan op de angst van de Bosnische Kroaten om overheerst te worden door de Bosniaks, die als bevolkingsgroep de meerderheid vormen in de MKF.

De **NHI**, het Nieuwe Kroatische Initiatief van Zubak is de enige andere Kroatische partij van enig belang. De partij is ontstaan uit de gematigde vleugel van de HDZ en presenteert zichzelf als een pro-Bosnisch alternatief voor de Bosnisch-Kroatische stemmers. De NHI heeft aangegeven na de verkiezingen te gaan samenwerken met de multi-etnische SDP.

SERVISCHE PARTIJEN

SDS: Servische Democratische Partij. Dit is een nationalistische Bosnisch-Servische partij die in 1990 is opgericht door de van oorlogsmisdaden verdachte Karadzic. Inmiddels wordt de SDS geleid door de arts Kalinic. De SDS heeft met name campagne gevoerd tegen het beleid van de regering-Dodik. Deze partij heeft de vice-president van de RS, Sarovic, als presidentskandidaat naar voren geschoven. Zeker nadat de extreemnationalistische partij SRS begin dit jaar door de Hoge Vertegenwoordiger Petritsch uitgesloten werd van deelname aan de gemeenteraadsverkiezingen, is de SDS de belangrijkste partij van de RS geworden.

SNSD: Partij van Onafhankelijke Sociaal-Democraten o.l.v. de gematigde en westers georiënteerde nationalist Dodik. Hij was tot de verkiezingen de door de internationale gemeenschap gesteunde premier van de Servische Republiek en was nu kandidaat voor het presidentschap van de RS. Ondanks het feit dat zijn regerende SLOGA-coalitie enige maanden geleden uiteen viel, bleef de internationale gemeenschap hem steunen.

PDP: Partij voor Democratische Vooruitgang. Deze partij is eind 1999 opgericht door de politiek gezien gematigde econoom Ivanic. De PDP streeft naar economische hervormingen en is minder nationalistisch dan de SDS.

OVERIG

SDP: Sociaal-Democratische Partij. Multi-etnische partij (de meeste leden zijn echter Bosniak) o.l.v. Lagumdžija. Deze partij is sterk op het westen georiënteerd en streeft een multi-etnisch Bosnië na. Tijdens de campagne beloofde men bovendien de wijdverspreide corruptie aan te pakken en de economie te hervormen. Hoewel de partij weinig politieke ervaring heeft, wordt zij in verregaande mate gesteund door de internationale gemeenschap.

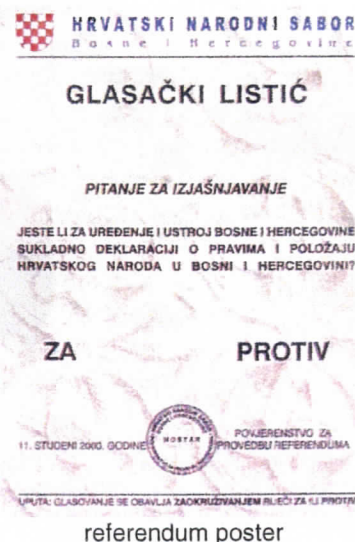

Verkiezingsposter van de SDP

BEMOEIENISSEN VAN DE INTERNATIONALE GEMEENSCHAP

Enige tijd voor de verkiezingen is door de OVSE de regelgeving met betrekking tot de verkiezingen vastgesteld. Een onderdeel hiervan vormde de nieuwe wijze van kiezen voor het Huis der Volkeren (de "eerste kamer") van het parlement van de MKF. De leden van deze kamer worden gekozen door de vertegenwoordigers in de kantonraden. Volgens de nieuwe regels hoeven de leden van de kantonraden hierbij niet langer alleen te kiezen voor personen van hun eigen nationaliteit (Bosniak of Bosnische Kroaat). Het Huis der Volkeren dient voortaan uit dertig Bosniaks, dertig Bosnische Kroaten en twintig vertegenwoordigers van andere nationaliteiten te bestaan. In de praktijk gaat het bij de laatste categorie vooral om Bosnische Serviërs, maar ook bijvoorbeeld Roma en Turken kunnen aanspraak maken op deze zetels. Met name de leden van de HDZ hebben tegen deze maatregelen geprotesteerd. Niet geheel onterecht beweerden zij dat hun invloed binnen de MKF onder dit

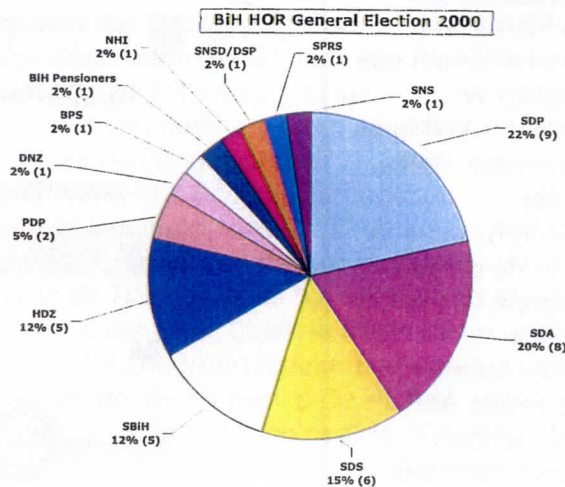
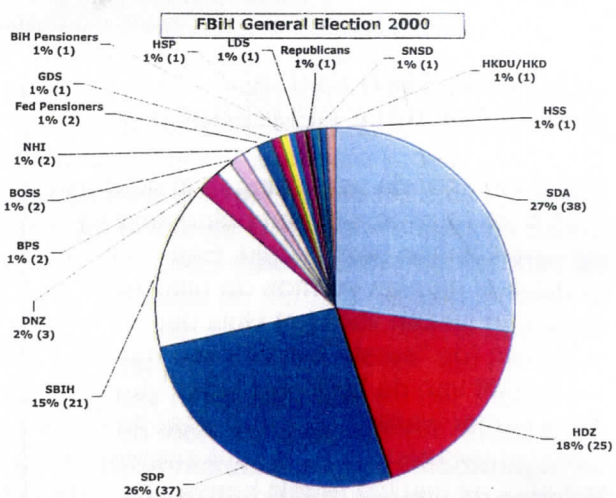
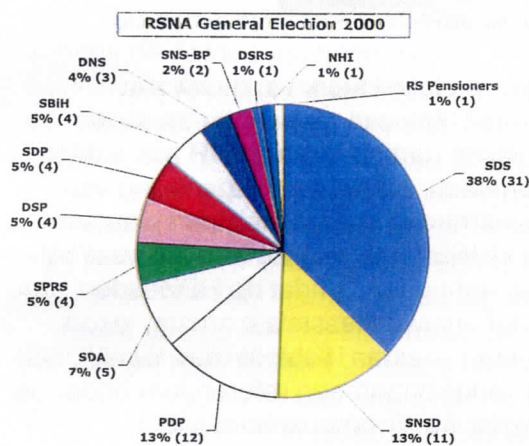
nieuwe stelsel sterk verkleind zou worden. Die van gematigde en multi-etnische partijen als de SDP zou echter toenemen, omdat juist deze leden van minderheden op de kieslijsten plaatsen. De OVSE heeft in deze kwestie voet bij stuk gehouden. Omdat de HDZ-leden zich in het nieuwe kiesstelsel ernstig tekort gedaan voelden, besloot men tegelijk met de verkiezingen een referendum onder de Bosnische Kroaten te houden.

referendum poster

De vraag hierbij was of "B-Croats should have their own political, educational, scientific, cultural and other institutions on the entire territory of BIH." Ruim 98% van de Bosnische Kroaten die deelnamen aan het referendum zou hierop bevestigend hebben geantwoord. De OVSE had geen toestemming gegeven voor dit referendum. In de kantons 2, 6, 7, 8, en 10 werden na afloop van de verkiezingen HDZ-kandidaten van de kieslijsten geschrapt door de OVSE, omdat zij met het organiseren van het referendum op de verkiezingsdag de verplichte campagnestilte hadden geschonden. Deze kandidaten mochten bovendien niet door de HDZ vervangen worden door

andere personen. Hiermee liet de internationale gemeenschap duidelijk haar afkeuring van het Bosnisch-Kroatische referendum blijken. Ook op andere wijzen heeft de internationale gemeenschap zich bezig gehouden met de verkiezingen in Bosnië. Zo werd het de extreemnationalistische Servische partij SRS, net als bij de gemeenteraadsverkiezingen eerder dit jaar, verboden om deel te nemen aan deze verkiezingen. Daarnaast werden enkele kandidaten van verschillende partijen van de kieslijsten gehaald, omdat zij in strijd met de Dayton-akkoorden en/of de verkiezingsregels zouden handelen.

UITSLAGEN

De verkiezingsuitslagen voor de drie parlementen zijn hierboven grafisch weergegeven. In het nationale Huis der Vertegenwoordigers hebben 28 afgevaardigden uit de MKF zitting en 14 uit de RS. In vergelijking met de verkiezingen van 1998 zien we dat de SDP-fractie weliswaar meer dan verdubbeld is, maar dat de nationalistische partijen (SDA, HDZ en SDS) tegelijkertijd niet veel aanhang hebben verloren. De SDS is zelfs gegroeid. Deze groei is voornamelijk te verklaren uit het verbod op de extreem-nationalistische SRS, waardoor voormalige SRS-stemmers hun toevlucht hebben gezocht tot de SDS. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het aantal SDS-kiezers bij deze verkiezingen kleiner was dan dat van de SDS en SRS in 1998 bij elkaar. Wellicht stemt men in de RS dus toch wat minder nationalistisch dan voorheen. De SBiH behaalde vijf zetels in het Bosnische parlement en de overige mandaten zijn verdeeld over kleinere partijen.

In het Huis der Afgevaardigden van de MKF is hetzelfde patroon waar te nemen: de SDP is weliswaar sterk gegroeid, maar dit is slechts in beperkte mate ten koste van de nationalistische partijen gebeurd. De SDA wist in de MKF ternauwernood meer stemmen dan de SDP te behalen: 27% versus 26%. De SBiH werd met 21 zetels na de HDZ de vierde partij in de MKF. In het parlement van de RS werd de SDS de grootste partij met 36% van de stemmen. Na de SNSD en de PDP werd de SDA met 7% de vierde partij van de RS. Een groot aantal andere partijen behaalde minder dan 5% van de stemmen. De presidentskandidaat van de SDS, Sarovic, boekte met zijn vice-presidentskandidaat Cavic de overwinning in de strijd om het hoogste ambt van de RS. Sarovic wist net niet de meerderheid van de uitgebrachte stemmen te behalen, maar na de verdeling van de tweede

voorkeursstemmen bleek Sarovic de winnaar te zijn.

In de MKF werden ook verkiezingen voor de kantonraden gehouden. Zowel in de gemengde kantons 6 en 7 als in de Bosnisch-Kroatische meerderheidskantons 2, 8 en 10 is de HDZ de grootste partij geworden. In de laatste twee kantons wist de HDZ zelfs een absolute meerderheid van respectievelijk 71% en 55% te behalen. In de kantons waar de Bosniaks een meerderheid vormen, laat de uitslag een wisselend beeld zien. In kanton 1, 4 en 5 werd de SDA de grootste partij, hoewel men in het laatste kanton slechts één stem meer wist te winnen dan de SDP. Deze multi-etnische partij werd de grootste in de kantons 3 en 9. Zowel de SDA als de SDP slaagden er echter niet in om in één van de kantons een absolute

Sarovic

meerderheid van meer dan 50% te behalen.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in Srebrenica tenslotte werd de SDA met 42% de grootste partij, gevolgd door de SDS met 20%, de SBiH met 9% en de SNSD met 6%. Vanwege het plegen van verkiezingsfraude werd de SDS echter gedwongen om eenderde van de veroverde zetels in te leveren.

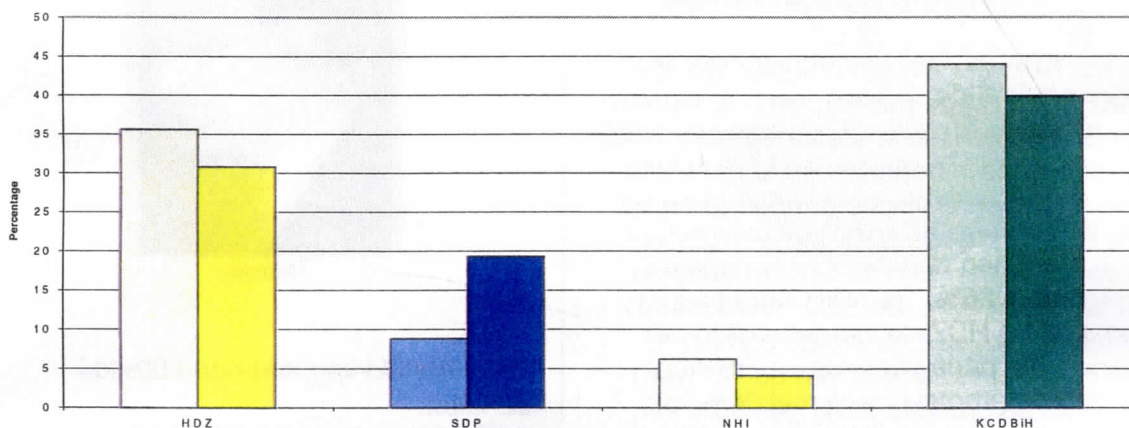
CONCLUSIES

Het algemene beeld is dat de nationalistische partijen meer stemmen hebben behaald dan vooraf werd verwacht (of liever gezegd gehoopt) door de internationale gemeenschap. In de RS is het zo goed als zeker dat de SDS een Servisch-nationalistische coalitie vormt met de aanzienlijk kleinere PDP-fractie. PDP-leider Ivanic wordt genoemd als mogelijke premier. Zowel voor wat betreft de regering als de president heeft de SDS dan de touwtjes in handen. In de MKF ligt het wat moeilijker. Om een niet-nationalistische meerderheidsregering te kunnen vormen, zal de SDP een coalitie moeten aangaan met de SBiH en tenminste vijf andere partijen. De SDA en de HDZ zouden kunnen besluiten om samen te werken om de multi-etnische partijen buiten spel te zetten. Gezamenlijk komen zij echter zeven zetels te kort voor een meerderheidsregering. De

verwachting is dan ook dat de besluitvorming in het MKF-parlement zeer moeizaam zal verlopen.

In vijf van de tien MKF-kantons is de HDZ de grootste partij geworden en in drie kantonraden was dat de SDA. De politiek op kantonnaal niveau, zoals gezegd de belangrijkste bestuurslaag in de MKF, zal dan ook overwegend beheerst worden door nationalisten. Alleen in de kantons 3, 4, 5 en 9 is het in theorie nog mogelijk dat er een progressieve coalitie rond de SDP gevormd wordt. De SBiH bekleedt hierbij een sleutelpositie, want zij kan zowel de SDA als de SDP aan een meerderheid helpen bij de vorming van coalities in de kantonraden. Het is op dit moment nog niet duidelijk met welke partij de SBiH een verbinding aan zal gaan en bovendien is het denkbaar dat men in het ene kanton besluit om samen te werken met de SDA en in het andere met de SDP.

Stem verdeling kanton 6

Voor kanton 6, waar de Nederlandse SFOR-militairen gelegerd zijn, zijn de uitslagen in vergelijking met die van 1998 hierboven grafisch weergegeven. De linkerkolom stelt hierin steeds de uitslag in 1998 voor en de rechterkolom die in 2000. Hierbij moet het volgende worden aangetekend:

- 1) De NHI nam in 1998 samen met de zogenaamde HKDU-partij deel aan de verkiezingen (de HKDU is inmiddels van het politieke toneel verdwenen).
- 2) De partijen die in 1998 deelnamen als de KCDBiH-coalitie, de twee belangrijkste zijn de SDA en de SBiH, hebben dit jaar afzonderlijk deelgenomen. Slechts omwille van de vergelijking zijn de uitslagen van deze individuele partijen in 2000 bij elkaar opgeteld, want het is geenszins zeker dat de SBiH na deze verkiezingen weer met de SDA zal samenwerken.

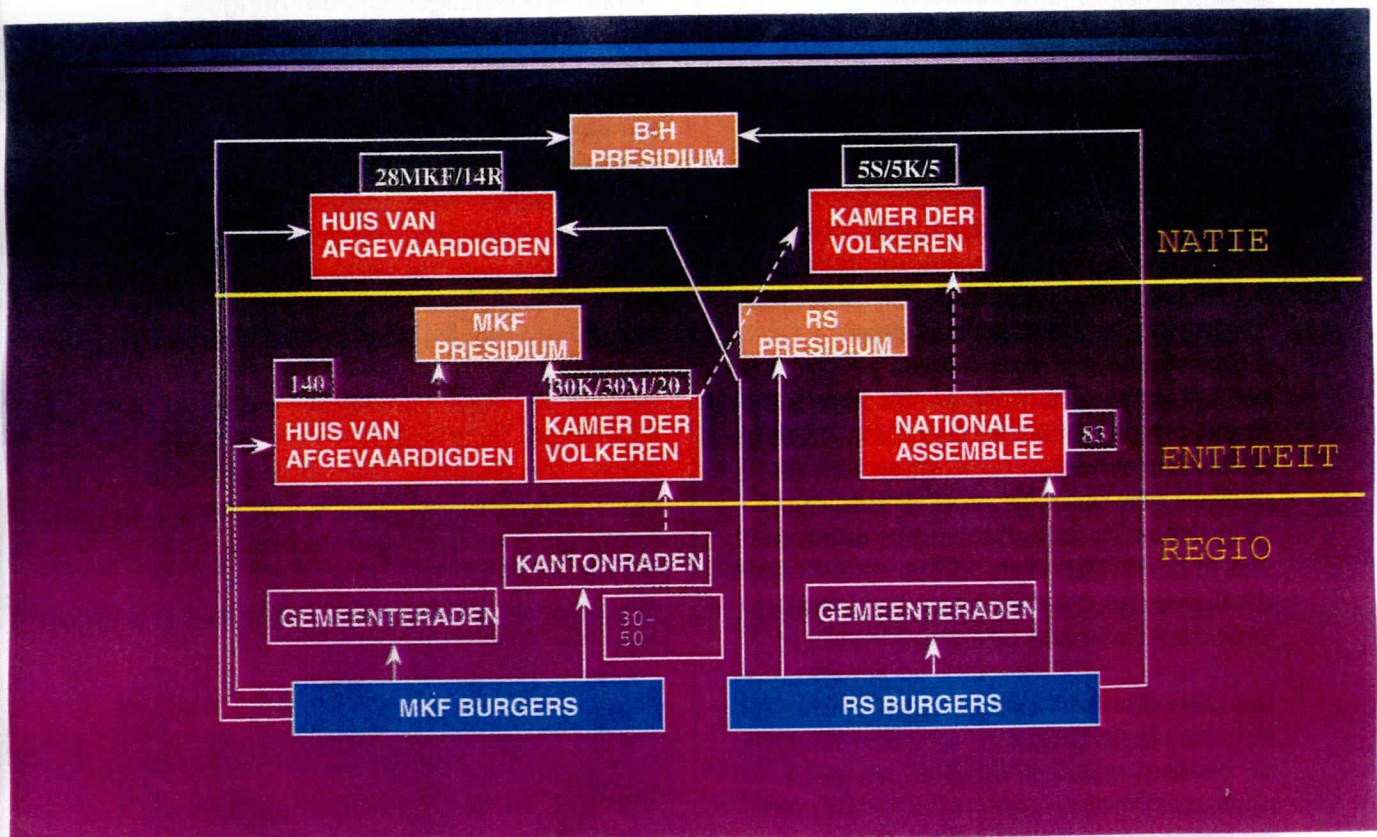
Wat opvalt is dat de SDP weliswaar sterk gegroeid is, maar niet genoeg stemmen heeft behaald om samen met de meer gematigde NHI en SBiH een regering te vormen. De Nederlanders in kanton 6 zullen dus ook de komende jaren rekening moeten houden met een nationalistisch kantonbestuur, dat gedomineerd wordt door de HDZ en de SDA. Al met al zijn de verkiezingen een teleurstelling voor de internationale gemeenschap gebleken.

Vijf jaar na de ondertekening van de Daytonakkoorden zijn de tegenstellingen tussen de bevolkingsgroepen nog te groot gebleken om het land op multi-etnische basis te besturen.

De politiek blijkt in Bosnië-Herzegovina nog steeds te gaan om iemands etniciteit, en niet om zijn of haar denkbeelden.

Enerzijds zijn deze nationalistische bestuurders democratisch gekozen, maar anderzijds hebben die bestuurders ideeën die tegen diezelfde democratie ingaan.

De vraag blijft of de internationale gemeenschap hiertegen moet optreden.

VERKIEZINGEN IN KOSOVO

Op 28 oktober jongstleden hebben er in Kosovo gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Dit waren de eerste vrije verkiezingen die ooit in deze Servische provincie zijn gehouden en er werd dan ook door velen in binnen- en buitenland een groot belang aan gehecht. In dit artikel zal worden besproken welke partijen het politieke spectrum in Kosovo beheersen, hoe zij campagne gevoerd hebben en wat de consequenties van de verkiezingsuitslagen zijn.

Bronnen: *Economist, International Crisis Group, Jane's Intelligence Review, OVSE, Radio B2-92, UNMIK, De Volkskrant*

POLITIEKE PARTIJEN

Voor de gemeenteraadsverkiezingen in Kosovo hadden zich in totaal 19 politieke partijen, twee coalities en een aantal onafhankelijke kandidaten en zogenaamde "burgerinitiatieven" (kleine belangengroeperingen) ingeschreven. De belangrijkste deelnemers waren echter de LDK van Rugova, de AAK van Haradinaj en de PDK van Thaci. Hoewel alle politieke partijen streven naar volledige onafhankelijkheid voor Kosovo, bestaan er toch belangrijke verschillen in de ontstaansgeschiedenis. Bij de hierop volgende uiteenzetting van deze verschillen moet wel bedacht worden dat politiek in Kosovo in de eerste plaats draait om personen en pas daarna om partijen. Bovendien heeft geen van de partijen een duidelijk programma, maar ging het er bij de verkiezingen vooral om wie er in het verleden, in het verzet tegen de Servische overheersing, het meeste voor de Albanezen betekend heeft.

De **LDK** (Democratische Liga van Kosovo) is de grootste partij van Kosovo en bestaat reeds sinds 1989. Al jaren protesteert deze partij onder leiding van de intellectueel Ibrahim Rugova op vreedzame wijze tegen de Servische overheersing in Kosovo. Bij ondergrondse verkiezingen in 1992 en 1998 werd Rugova tot twee keer toe door een ruime meerderheid verkozen tot president van Kosovo. In deze rol trachtte hij jarenlang

om westerse steun te vinden voor de Kosovaarse zaak. Toen de Servische acties in de loop van 1998 verhardden kwam de LDK in Kosovo echter onder druk te staan vanwege haar gematigde beleid. Voormalige LDK-aanhangers steunden in steeds grotere aantallen de meer agressieve lijn van het Kosovo Bevrijdingsleger (UÇK). Na afloop van de NAVO-bombardementen is de populariteit van de LDK echter weer toegenomen. Dit komt vooral doordat de partij zich in de aanloop naar de verkiezingen voor het eerst duidelijk heeft uitgesproken voor onvoorwaardelijke onafhankelijkheid van Kosovo. September 1999 verenigden vele voormalige UÇK-strijders zich onder leiding van Hashim Thaci in de politieke partij **PDK** (Democratische Partij van Kosovo). Thaci was één van de oprichters van het UÇK en werd tijdens de crisis van 1998-1999 politiek leider van het bevrijdingsleger.

PDK-leider Thaci (Midden)

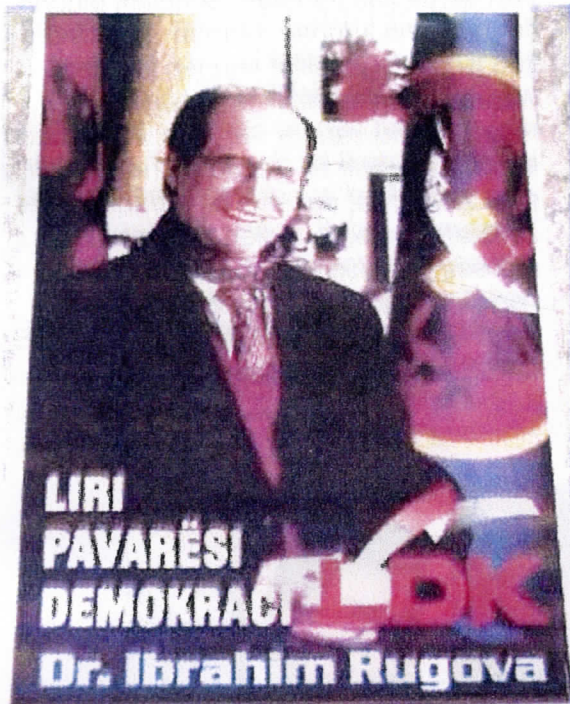
Zijn partij eiste absolute onafhankelijkheid en was behoorlijk anti-Servisch. Aanvankelijk was de PDK de enige politieke stroming die uit het UÇK voortkwam.

Zodoende wist de radicale partij zich te verzekeren van ruime steun onder de Albanese bevolking en nam de PDK zelfs deel aan het tijdelijke, door de VN geleide, bestuur van Kosovo. De PBD-coalitie van Bardhyl Mahmuti (samenwerkingsverband van LKÇK en LPK) heeft enige tijd deel uitgemaakt van de PDK.

De partij veranderde toen van naam in PPKD, maar in mei 2000 trok Mahmuti zich terug en werd de oude naam PDK in ere hersteld.

Nog steeds is een zelfstandig Kosovo het kernpunt van het PDK-programma en is het één van de meest radicale partijen in Kosovo.

De derde belangrijke stroming, hoewel aanzienlijk kleiner dan de LDK en de PDK, is de **AAK** (Alliantie van de Burgers van Kosovo).

Verkiezingsposter van Rugova's LDK

Deze coalitie van zes kleinere partijen werd in het voorjaar van 2000 opgericht door Ramush Haradinaj, een voormalige UÇK-commandant uit het westen van Kosovo. In deze streek heeft de AAK ook de meeste steun. De AAK is iets gematigder dan de PDK en heeft daarmee een deel van de UÇK-aanhang bij deze partij weggetrokken. De AAK-coalitie wordt gevormd door de AQK, PPK, UNIKOMB, UShDK, LKÇK en LPK (deze laatste zijn de twee oudste oppositie-partijen in Kosovo).

DE VERKIEZINGSCAMPAGNE

Naast inter-etnische gewelddadigheden, die in Kosovo nog aan de orde van de dag zijn, is er in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen ook in toenemende mate geweld gepleegd op basis van politieke motieven. Deze acties waren met name gericht tegen de LDK van Rugova. Zo werden begin augustus aanslagen gepleegd op de LDK-leiders in Skenderaj en Istok (de laatste met dodelijke afloop) en ontplofte op 18 augustus een bom in het LDK-kantoor in Malisevo. Ook de andere partijen waren echter slachtoffer van politiek geweld. Zo werd de voorzitter van de AAK, Ramush Haradinaj, op 7 juli getroffen door een granaatscherf in het zuid-Kosovaarse dorp Strpce (de informatie over dit incident is echter beperkt en er kan niet uitgesloten worden dat de oorzaak op een ander vlak dan het politieke ligt) en op 18 augustus richtte een explosie in Pristina zware schade aan de kantoren van diverse politieke partijen die in hetzelfde gebouw waren gehuisvest. De kantoren van een etnisch Turkse partij en een Bosnische Moslimpartij, die de kleinste minderheidsgroepen in Kosovo vertegenwoordigen, werden het zwaarst getroffen.

Dit alles leidde tot een verharding van de verkiezingscampagnes. Er werd bijvoorbeeld graffiti aangetroffen op overheidsgebouwen en tijdens bijeenkomsten van de PDK werd zelfs in

de lucht geschoten. De verantwoordelijke partijen hebben bij dergelijke incidenten boetes opgelegd gekregen door de OVSE.

DE STEMMING EN UITSLAG

De verkiezingsdag zelf is rustig verlopen zonder noemenswaardige incidenten. Het opkomstpercentage bedroeg meer dan 80%, maar de Serviërs in Kosovo hadden besloten de verkiezingen te boycotten. Zij noemden de verkiezingen ondemocratisch omdat het voor hen niet veilig genoeg zou zijn om te kunnen stemmen. Achteraf heeft de OVSE echter besloten dat in de gemeenten waar de Serviërs een aanzienlijk deel van de bevolking vormen, een beperkt aantal Serviërs deel mogen nemen aan de gemeenteraad.

Na bijna twee weken werden de officiële resultaten door de OVSE bekend gemaakt. In totaal had de LDK in Kosovo 58% van de stemmen voor zich gewonnen, de PDK 27% en de AAK 8%. De overige stemmen waren verdeeld over de kleinere partijen. In 21 van de 27 gemeenten in Kosovo, waaronder de hoofdstad Pristina, was de LDK de grootste partij. In de overige zes gemeenten, te weten Glogovac, Srbica, Kacanik, Stimlje, Strpce en Novo Brdo, is de PDK de grootste partij gebleken. Hoewel de PDK hierdoor een redelijk deel van Kosovo op lokaal niveau zal kunnen besturen, zijn de verkiezingen een duidelijke steun voor Rugova gebleken. De Albanezen in Kosovo hebben zich bij deze verkiezingen tegen de radicale

politiek van de voormalige UÇK-partijen uitgesproken. De LDK van Rugova heeft inmiddels echter ook het standpunt ingenomen dat Kosovo volledig onafhankelijk moet worden. Hiermee is een ingewikkelde situatie voor de toekomst van Kosovo ontstaan, waar pas na de verkiezingen voor het provinciale bestuur duidelijkheid in zal komen. Deze worden waarschijnlijk medio volgend jaar gehouden. Zeker nu alle politieke partijen zich duidelijk hebben uitgesproken voor een onafhankelijk Kosovo, is het de vraag welke vorm dit provinciale bestuur zal krijgen. Kostunica, de president van Joegoslavië, beschouwt Kosovo nog steeds als provincie van Servië. Hij wil, conform VN-resolutie 1244 die het internationaal bestuur van Kosovo regelt, opnieuw een aantal Joegoslavische militairen in Kosovo stationeren. Hij zal waarschijnlijk niet toestaan dat Kosovo zich afscheidt. Als compromis voor de status van Kosovo worden vaak twee mogelijkheden genoemd. Ten eerste zou Kosovo, naast Montenegro en Servië, een derde zelfstandige republiek binnen Joegoslavië kunnen vormen. Ten tweede zou Kosovo gesplitst kunnen worden, waarbij het noordelijk deel (waar de meerderheid van de Serviërs woonachtig is) zich aansluit bij Servië en het zuidelijk deel zich ofwel aansluit bij Albanië ofwel zelfstandig wordt. Indien er geen oplossing gevonden wordt, zal Kosovo nog lange tijd een protectoraat van de internationale gemeenschap (o.a. KFOR, OVSE en UNMiK) blijven.

DE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE IN HET POST-MILOSEVIC TIJDPERK

Aooi Schuijl

Op 23 december worden in Servië vervroegde parlementsverkiezingen gehouden als gevolg van de omwentelingen in de Joegoslavische federatie. Slaagt Vojislav Kostunica na zijn inauguratie tot regeringsleider erin om de voormalige oppositionele coalitie DOS, die nu deel uitmaakt van de regering, bijeen te houden? Een belangrijk punt van aandacht in dit artikel is de ambitie van Zoran Djindjic, één van de voormalige oppositieleiders, om na de parlementsverkiezingen op 23 december president van Servië te worden. Vervolgens wil ik aandacht besteden aan de rol van de nationalist Slobodan Milosevic nu zijn SPS in elk geval op federaal niveau de macht is kwijt geraakt. Ook wordt een antwoord gezocht op de vraag hoe het op dit moment gesteld is met de loyaliteit van het leger en met name de geheime politie ten opzichte van de nieuwe machtshebbers. Verder staat Kostunica voor de gigantische klus het door terreur, uitbuiting en bombardementen geteisterde Servische volk weer met economische steun van het ooit zo verfoeide Westen op de been te krijgen. Achtereenvolgens zullen daarom de integratie met het westen en de toestand van de economie behandeld worden. Tenslotte wordt het artikel afgesloten met enige opmerkingen over de relatie van Servië met Montenegro en de toekomst van Kosovo.

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van de volgende bronnen: *der Spiegel*, Elsevier, *The Economist*, *Volkskrant*, *NRC-Handelsblad* en de *Frankfurter Allgemeine Zeitung*.

SERVISCHE PARLEMENTSVERKIEZINGEN EN DE MACHTSSTRIJD BINNEN DOS.

Na de federale verkiezingen op 24 september jongstleden, waarbij Milosevic zijn macht heeft moeten inleveren, bleek de positie van de Servische regering onhoudbaar. Deze deelrepubliek werd namelijk nog geregeerd door de SPS van Milosevic, terwijl de Joegoslavische bevolking bij de federale verkiezingen duidelijk de afkeer van deze partij had getoond. Uiteindelijk is het Servische parlement het eens geworden over de samenstelling van een overgangsregering tot de parlamentsverkiezingen op 23 december dit jaar. Deze regering bestaat uit vertegenwoordigers van de verenigde oppositiebeweging (DOS) van president Kostunica, de Socialistische Partij (SPS) van ex-president Milosevic en de Servische Vernieuwingsbeweging (SPO) van Draskovic. De gematigde politicus Milomir Minic van de SPS is voorlopig tot premier van Servië gekozen. De vier belangrijkste ministeries van Binnenlandse Zaken, Informatie, Financiën en Justitie worden gezamenlijk door de coalitiepartners beheerd. De vervroegde Servische parlamentsverkiezingen lijken echter op een bittere machtsstrijd tussen de oppositieleiders in Servië uit te lopen. In het verleden leidden Zoran Djindjic en Kostunica samen de Democratische Partij, totdat laatstgenoemde in 1993 zijn eigen partij (DSS) oprichtte. Nochtans legden de twee hun onenigheid bij en steunde Djindjic Kostunica's kandidatuur voor het federale presidentschap. Of de twee partijen en met name hun leiders zich binnen de coalitie kunnen blijven vinden is nog maar de vraag. Een scheuring binnen de coalitie is verre van gewenst, hoewel zij geluk hebben dat de Socialistische Partij van Servië van Milosevic momenteel in een volstreekte chaos verkeert. Djindjic, één van de initiatiefnemers van de verenigde oppositie (DOS) en de voormalige burgemeester van Belgrado, heeft zijn zinnen gezet op het Servische presidentschap. Zijn partij, de Democratische Partij (DS), is de grootste partij in de DOS-coalitie. Binnen DOS heeft hij dan ook de steun van de meerderheid

maar Kostunica en zijn Democratische Partij van Servië (DSS) zijn tegen diens voornemen. Ze vrezen dat de gehaaide pragmaticus de macht naar zich toe zal trekken en er voor Kostunica op federaal niveau weinig meer resteert dan een ceremoniële functie. Volgens een woordvoerder van de DSS zou Djindjic onmiddellijk een akkoord sluiten met de Montenegrijnse president Djukanovic door Montenegro toe te staan zich van de federatie los te laten maken. De positie van Kostunica als federaal president zou dan overbodig worden. Ofschoon de DSS na het succes van Kostunica volgens peilingen inmiddels de populairste partij is geworden, is zij (nog) tamelijk klein en ontbeert bovendien een goede structuur zoals de DS van Djindjic.

Zoran Djindjic

Toch hebben Djindjic en Kostunica uiteindelijk een compromis weten te sluiten. Djindjic mag weliswaar geen president, maar wel premier worden van Servië. Hier staat tegenover dat Kostunica de chef van de geheime dienst Markovic voorlopig niet zal ontslaan, iets wat Djindjic juist wel graag zou willen (zie verder "geheime politie"). Niet onbelangrijk is de sceptische houding van het gros van de partijen binnen de coalitie t.o.v. Kostunica. Men verwijt hem dat hij zich in zijn hoedanigheid als Joegoslavisch president openlijk bemoeit met de keuze van de Servische premier. Sommige politieke tegenstanders gaan zelfs zo ver hem te verwijten zich alleen strak aan de grondwet te

houden als het hem beter uitkomt en dat hij zelfs bereid is regels te omzeilen of te overtreden om maar aan de macht te blijven. Aan de andere kant wordt ook Djindjic van een aantal zaken beticht zoals:

- het wederrechtelijk onder controle brengen van staatsbedrijven en instanties gedurende de afgelopen periode;
- het leggen van contacten met ondergrondse groeperingen;
- het zich toe-eigenen van honderden wapens die op 5 oktober uit politiebureaus in Belgrado zijn ontvreemd.

DE TERUGKEER VAN MILOSEVIC BINNEN DE POLITIEK

Dat Milosevic niet van zins was vrijwillig van het politieke toneel te verdwijnen, bleek tijdens het partijcongres van de 'Socialistische Partij van Servië' (SPS) op 25 november. Tijdens dit congres werd hij opnieuw tot voorzitter van deze partij gekozen. Zijn herverkiezing viel ironisch gezien samen met het bezoek van Romano Prodi, voorzitter van de Europese Commissie, aan Kostunica, waarbij een samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en het nieuwe Joegoslavië werd getekend (zie verder "Economie").

Milosevic vierde zijn herbenoeming met een scheldkanonnade richting het Westen. Hij hekelde voornamelijk de geldstroom die het Westen richting Joegoslavië laat vloeien. *'Er wordt tegen dit land oorlog gevoerd met geld. Grote hoeveelheden geld worden overhandigd aan diegenen die geacht worden alles te doen dat tegen het belang van dit land ingaat'*, aldus Milosevic. Hij vervolgde met de beschuldigingen van genocide, die het Westen jegens de Serviërs heeft begaan. Verder betichtte hij zijn politieke tegenstanders ervan zich als *'spionnen van het Westen Servië naar de afgrond te leiden'*. Hij beëindigde zijn toespraak tenslotte door het VN-tribunaal voor Joegoslavië in Den Haag, dat hem voor oorlogsmisdaden wil berechten, als de *'nieuwe Gestapo'* aan te duiden. Hoewel de SPS door de politieke ommezwaai in Belgrado sterk is verzwakt,

schijnt de rol van de eens zo machtige partij nog niet geheel te zijn uitgespeeld. De vraag is of zij met Milosevic in zijn nieuwe rol als partijvoorzitter nog op veel steun in het verscheurde land kan rekenen om opnieuw een belangrijke positie binnen de nationale politiek te kunnen bekleden. Daarbij zal de rol van het Westen, met name op economisch vlak, voor de nieuwe coalitie onder Kostunica van eminent belang kunnen zijn.

LOYALITEIT

LEGER

De positie van de Chef Staf van de Joegoslavische strijdkrachten generaal Nebosja Pavkovic, een trouwe bondgenoot van Milosevic, is na de val van Milosevic een punt van discussie geworden. Zoran Djindjic verklaarde dat Pavkovic, *'het symbool van het Milosevic-regime'*, het veld moet ruimen. Volgens een woordvoerder van de DOS staat de coalitie unaniem achter diens voorstel om Pavkovic uit zijn functie te ontheffen.

Generaal Nebosja Pavkovic

Kostunica heeft echter aangegeven dat hij geen voorstander is van het op korte termijn ontslaan van belangrijke functionarissen. Djindjic verklaarde later verbaasd te zijn dat het voorstel tot ontslag niet tijdens de zitting van de Opperste Defensieraad (1 november), op de agenda was gezet. Aan die bewuste zitting nam overigens de Montenegrijnse president Djukanovic voor het eerst sinds zijn boycot in 1998 weer deel. Tijdens de daaropvolgende persverklaring werden geen bijzonderheden losgelaten. Wel werd bekendgemaakt dat er tijdens de zitting gesproken was over de huidige politieke- en veiligheidssituatie in Joegoslavië en de financiële situatie waarin het leger momenteel verkeert. Buiten Djukanovic en Kostunica woonden diezelfde omstrede generaal Pavkovic en de secretaris van de Defensieraad, generaal Slavoljub Susic, de zitting bij. Bijzonder was wel de absentie van de Servische president Milan Milutinovic, die "wegens gezondheidsredenen" verstek moest laten gaan. Voorlopig lijkt het er niet op dat federaal president Kostunica bereid is om aan de wens tot ontslag tegemoet te komen.

GEHEIME POLITIE

De Servische geheime politie, jarenlang de sterkste troef van Milosevic, is nog steeds oppermachtig. Een maand na de val van het oude regime heeft de vraag wie de controle over dit gevreesde apparaat moet krijgen tot felle discussies geleid. Formeel valt het federale leger onder de Joegoslavische president, maar de geheime politie (geleid door Markovic) valt onder het Servische ministerie van binnenlandse zaken MUP. Noch de federale president (Kostunica) noch de federale regering hebben daar dus zeggenschap over. Ondanks het feit dat Djindjic het onmiddellijke vertrek van Rade Markovic had geëist, legde Kostunica deze eis naast zich neer. *'Het is een taak voor de volgende Servische regering. Wanneer Markovic zou worden ontslagen, zou de geheime politie worden gecontroleerd door partijbazen die geen verantwoording in het parlement hoeven af te leggen'*, aldus een

woordvoerder van de president. Een andere reden voor de weigering van Kostunica is dat de politie en het leger niet optraden tijdens de demonstraties die leidden tot de val van Milosevic. Pavkovic arrangeerde de facto het overleg tussen Kostunica en Milosevic, waarin laatstgenoemde zijn verkiezingsnederlaag erkende, en bracht vervolgens ook Markovic met Kostunica in contact. Hierdoor heeft Kostunica niet alleen meer greep op het leger maar eveneens op de geheime politie gekregen. Een poging om Markovic te ontslaan zou bovendien niet door de SPS, die in Servië nog steeds een dikke vinger in de pap heeft, worden getolereerd. Volgens waarnemers zouden de dossiers waarover Markovic beschikt reden zijn voor de poging die de oppositie heeft gedaan om Markovic van het toneel te doen verdwijnen. Draskovic en Djindjic waren naar verluidt betrokken bij illegale praktijken en hebben belang bij controle over de geheime politie. De geheime politie dateert overigens uit de tijd van Tito, voor het land door burgeroorlogen uiteen werd gerukt. In haar archieven liggen dossiers opgeslagen van iedereen die ook maar enigszins opviel, van intellectuelen tot oppositieleden. Markovic wordt inmiddels ook door de media als een louche figuur aangemerkt. Hem wordt verweten in minstens twintig onopgeloste moordzaken (politici, agenten en bendeleiders) een belangrijke rol te hebben gespeeld.

WEDEROPBOUW

INTEGRATIE BINNEN EUROPA

Het is de wens van de meeste Joegoslaven om weer in de schoot van het rijke Europa terug te keren. De verkiezingsbelofte van Kostunica om van Servië weer een normaal Europees land te maken, wijst ook in die richting. Het zal een lange, moeizame weg worden: na de machtsovername van Milosevic (in mei 1987 zette hij zijn leermeester Ivan Stambolic af) verlieten duizenden gekwalificeerde vaklieden, kritische kunstenaars en intellectuelen het

land. Verder zal Joegoslavië, evenals de voormalige Oostbloklanden, te maken krijgen met de problematiek van een transformatie: werkloosheid, (te) trage economische vooruitgang en een omschakeling in het politieke denken. Om de terugkeer vanuit het nationalisme van Milosevic naar een markteconomisch en democratisch op Europa gericht Servië te bewerkstelligen kan Kostunica in ieder geval rekenen op de steun van de Joegoslavische onafhankelijke economische experts verenigd in de G17. Evenals de studentenorganisatie Otpor heeft de G17 zich tegen het bewind van Milosevic verzet.

De integratie wordt bespoedigd door het opnieuw toetreden van Joegoslavië tot zowel de Verenigde Naties als de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). Bovendien worden met een flink aantal landen de bilaterale betrekkingen weer hersteld. Ook met Bosnië-Herzegovina zullen volgens VN-vertegenwoordiger in Bosnië, Jacques Klein, binnenkort diplomatieke banden worden aangeknoopt. Kostunica belooft tevens dat de nieuwe regering de internationale verplichtingen van Joegoslavië zal nakomen, zoals gesteld in het vredesakkoord van Dayton in 1995 (waarbij Milosevic overigens de Bosnische-Serviërs vertegenwoordigde) en de VN-resolutie die vorig jaar een eind maakte aan de bloedige gevechten in Kosovo.

ECONOMIE

Joegoslavië is op 26 oktober tot het Stabiliteitspact, het internationale ontwikkelingsprogramma voor de Balkan toegelaten. Door de toelating worden de broodnodige gelden aan het zwaar gebombardeerde en economisch nagenoeg lamgelegde land beschikbaar gesteld. Hombach, de speciale coördinator van het Stabiliteitspact, weersprak overigens de opvatting dat Joegoslavië een uitzonderingspositie inneemt. Vooral de kleine staten waren bevreesd dat de hulp aan Joegoslavië ten koste van hen zou gaan. Ook Joegoslavië zal haar verplichtingen t.a.v. het VN-tribunaal voor Joegoslavië in Den Haag moeten nakomen, alleen is het land op dit ogenblik nog niet zover. Indien niet aan deze voorwaarde wordt voldaan zal de hulp aan Belgrado niet worden gecontinueerd. Dit maakte de Amerikaanse gezant voor de Balkan, James O'Brien tijdens een bezoek aan de Joegoslavische hoofdstad bekend. Volgens O'Brien heeft het Amerikaanse Congres ongeveer 100 miljoen dollar (ca. 255 miljoen gulden) voor de steun aan Servië gereserveerd. Ook de Europese Unie (EU) heeft Joegoslavië financiële steun toegezegd. Op 25 november werd in Belgrado een overeenkomst getekend waarbij de EU Joegoslavië dit jaar nog 450 miljoen gulden toezegde om de winter door te komen. Volgend jaar kan Joegoslavië rekenen op 500 miljoen en in de daaropvolgende vijf jaar zal nog eens zo'n 5 miljard naar Belgrado vloeien.

Onderhandelingen tussen Djukanovic en Kostunica

MONTENEGRO

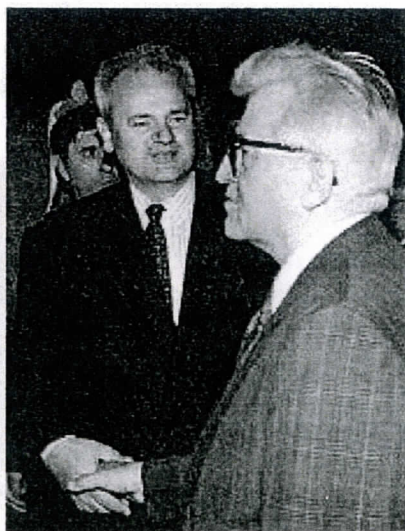
De Montenegrijse president Djukanovic heeft verschillende malen gezegd dat hij de federale regering als niet legaal zal beschouwen totdat er nieuwe verkiezingen zijn gehouden. De Montenegrijse regeringscoalitie staat pal achter het standpunt van Djukanovic de verkiezingen in Joegoslavië (en dus ook de aanstelling van Kostunica) als onrechtmatig te beschouwen. Djukanovic wil bovendien dat de grondwetswijzigingen van Milosevic, die de invloed van het kleine Montenegro sterk hebben beperkt, snel ongedaan gemaakt worden.

Momenteel wordt onderhandeld over een nieuw staatsverband (confederatie?). De huidige Montenegrijse inbreng op federaal niveau beperkt zich nu louter tot de partijleden van de oppositionele socialisten van Bula

tovic's (Milosevic-getrouwe) SNP. Gedurende de eerste helft van 2000 hebben de VS en de EU al een slordige 50 miljoen dollar ter compensatie van de boycot tegen de FRJ in Montenegro gepompt, maar wanneer Djukanovic het westen steun vraagt om Montenegro uit de federatie los te weken geeft men niet thuis. Desalniettemin is een aanzienlijk deel van de Montenegrijnen voor een meer onafhankelijke status. De eerste enquête na de machtsomwenteling werd door het doorgaans betrouwbare Montenegro's Center for Democracy and Human Rights (CDEM) georganiseerd. Op de vraag of men voor een onafhankelijke Montenegrijse staat is, antwoordde 48.1% met ja, terwijl 38.9% tegen was. Maar op de vraag welke staatsvorm men prevaleerde antwoordde meer dan de helft van de geënquêteerden dat zij toch aan een zekere samenwerkingsverband met Servië de voorkeur gaven. De vraag is nu niet óf Djukanovic tot een referendum besluit, maar wanneer hij de tijd hiertoe rijp acht.

DE STATUS VAN KOSOVO

De Joegoslavische president Kostunica heeft onomwonden te kennen gegeven dat er van een onafhankelijk Kosovo geen sprake kan zijn. In een interview tijdens zijn bezoek aan Noorwegen liet hij weten voor overleg met Kosovo-Albanese politici open te staan, maar benadrukte wel dat hun streven naar onafhankelijkheid '*heel gevaarlijk*' kan zijn voor de regio. Hij verklaarde verder de recente gemeenteraadsverkiezingen in Kosovo ongeldig en wees op het feit dat er geen Serviërs aan deze verkiezingen hebben meegedaan. De Kosovo-Albanese politici lieten inmiddels weten nooit weer met Servië verenigd te willen worden, terwijl de internationale gemeenschap de breekbare relatie met de nieuwe leider in de FRJ juist niet onder druk wil zetten door een mogelijke onafhankelijkheid van de Servische provincie op de internationale agenda te plaatsen. Interessant is de stelling van Dobrica Cosic, patriarch van het Servisch nationalisme. De 79-jarige Cosic geldt als dé ideoloog van een Groot-Servië. Partizaan, vurig communist, dissident, nationalist en president van Joegoslavië (1992-1993), hij was het allemaal.

Milosevic en Cosic

Voor het eerst na de omwenteling gaf hij zijn mening in een interview weer (Elsevier). Kosovo mag van hem een onafhankelijke staat worden. Zij dienen echter wel bereid te zijn een *'compromis te sluiten tussen etnische en historische rechten. Er zal een duurzame territoriale afgrenzing moeten komen, vreedzaam en in overleg. De Albanezen hebben het recht hun eigen staat te vormen, maar ik meen ook dat de Serviërs het recht hebben hun culturele erfgoed te beschermen. Kosovo kan gaan, maar de etnisch-Servische gebieden en enkele culturele enclaves zijn van ons'*.

Voor andere opvattingen omtrent de toekomst van Kosovo wordt verwezen naar het artikel "verkiezingen in Kosovo" in deze Infoscoop.

Rugova onafhankelijkheid

Bodo Hombach met Kostunica

2e Mlgroep

INLEIDING

Eén van de groepen van 101 Mlpel is de tweede groep. Bij uitzondering is er in het verleden iets gepubliceerd van of over de werkzaamheden van de terreinanalyse groep. In het volgende stukje vindt u iets meer over het werk en de producten van 2 MI.

VROEGER

De Noord Duitse laagvlakte was jarenlang het meest waarschijnlijke inzetgebied voor het Nederlandse leger. De hoekpunten van het veld waren bekend, het terrein werd in kaart gebracht en ook op tactisch gebied werd een mogelijk gevecht goed voorbereid. Het gehele "gevechtveld" is jarenlang van voor naar achter doorkruist. Iedere vierkante kilometer werd in kaart gebracht. Daar waar mogelijk reden de tanks en voertuigen tijdens de oefeningen ook daadwerkelijk door de weilanden en akkervelden. Met het beëindigen van de koude oorlog is een duidelijke beeld van "speelveld en tegenspeler" verdwenen.

Vanaf de 2° WO zijn de NAVO-partners bezig geweest om het gevechtveld in Duitsland in kaart te brengen. Eén van de terreinaspecten, de begaanbaarheid, werd in kaart gebracht op de zogehete CCM kaarten (cross country movement). De routes met de daarin gelegen bruggen en viaducten werden verkend en gearhiveerd.

Van het complete inzetgebied van het 1° Nederlandse Legerkorps ontstond het TERDOC. (terrein documentatie archief). Vele manuren zijn gestoken in het handmatig tekenen van oleaten voor de stafkaarten. Bij elke stafkaart horen ongeveer 20 oleaten met terreingegevens.

Daarnaast zijn alle rivieren / grote waterlopen beschreven. Met het afschaffen van de opkomspllicht verdwenen ook de TERDOC tekenaars. Het TERDOC archief is in de loop van de jaren niet meer bijgehouden en is dus verouderd.

NU

De behoefte aan gedetailleerde terreininformatie blijft onverminderd bestaan.

De aandacht en interesse verschuiven naar andere gebieden op aarde. Diverse inzetgebieden, overal ter wereld, komen in zicht. In veel gevallen wordt er militair personeel ingezet, en soms blijft het bij een planningsopdracht. (vm Joegoslavië Zaïre, Burundi, Cambodja, Westelijke Sahara, Kosovo, Cyprus, Eritrea....)

Een groot verschil met de Noord Duitse laagvlakte is dat we meestal niet bekend zijn met het land. Het even ter plekke gaan kijken is niet (altijd) meer mogelijk.

Verder is het niet te voorzien waarin de toekomst militaire aanwezigheid noodzakelijk wordt geacht. Hierdoor ontstaat op korte termijn een grote behoefte aan informatie over een inzetgebied. Denk aan factoren als het klimaat, het terrein, strijdende partijen, bevolking, economie en geschiedenis etc.

INLICHTINGEN VOORBEREIDING of IPB (Intel Preparation off the Battlefield)

Een eenheid welke zich voorbereid op een uitzending kan bij diverse instanties te rade gaan om informatie te krijgen over het inzetgebied. Het Mipel is een van die instanties. De 3e Mlgroep kan informatie geven over strijdende partijen, politiek, bevolking, geloof etc. De 2^e MI groep houdt zich bezig met analyseren en beschrijven van het terrein (inzetgebied). Het belangrijkste product van 2 MI groep is de KTS (Klimaat en Terrein studies), voorheen nog bekend onder de afkorting TWTS (Tactische Weer & Terrein Studie). Het verschil is de definitie. Het weer geldt voor een dag (vandaag of morgen etc), het klimaat is bestudeerd over periodes van 30 jaar. In een KTS staan gegevens over het klimaat. Verder beschrijft een KTS het terrein en de militaire aspecten die van toepassing zijn op een mogelijk uit te voeren operatie.

KTS INHOUD

De aanvraag om een KTS te schrijven over een gebied in een bepaalde periode komt binnen bij 101 Mipel. Bij het schrijven van een KTS kan voor de inhoud worden vastgehouden aan een format (STANAG) met de onderwerpen in een KTS (reliëf, afwatering, bodemgesteldheid, vegetatie, wegen, oorden, industrie, etc). Verkenningen zijn vaak niet toegestaan of niet mogelijk (tijdsfactor of daadwerkelijk "vijandig" gebied).

Een niet eerder bestudeerd gebied beschrijven in KTS vorm duurt tussen de 15 a 25 "normale" werkdagen voor twee man (gebied van 100 x 100 km).

Dit is geheel afhankelijk van de beschikbare informatie (open bronnen) de aanwezigheid van gedetailleerd kaartmateriaal (liefst 1: 50.000) en eventueel te beantwoorden specifieke vragen (bekend als RFI = Request For Information).

Veel gebieden zijn al eens beschreven. Een aanpassing op lichtgegevens, klimaat en militaire aspecten. Deze update kan dan voldoende blijken te zijn. Het hergebruiken van delen van andere KTS'n komt natuurlijk ook voor. 2 MI probeert zoveel mogelijk te voldoen aan de verzoeken welke worden ingediend.

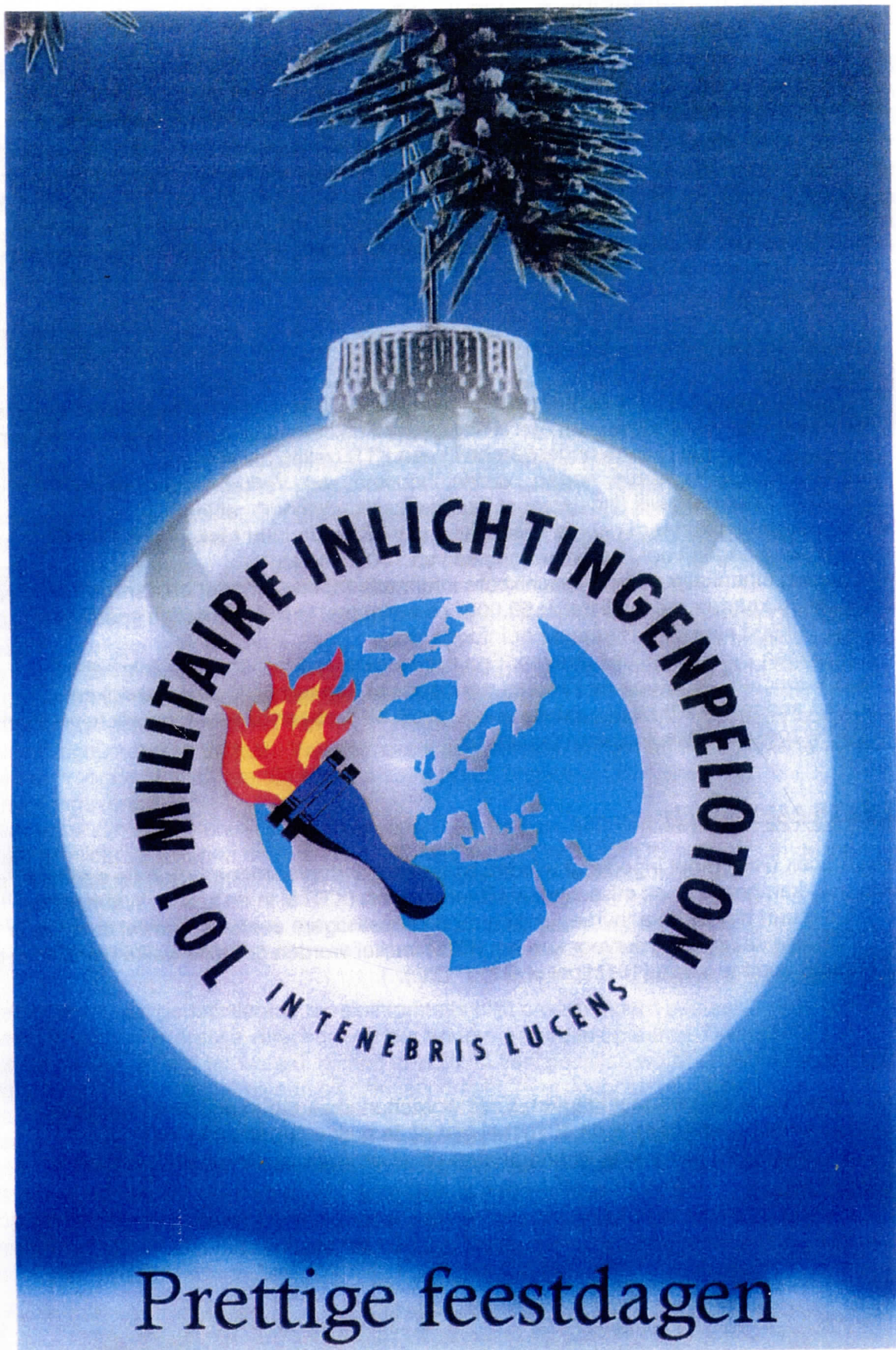
EEN KTS AANVRAGEN

Een verzoek (RFI) moet ingediend worden bij de inlichtingenfunctionaris van de eenheid. Deze (S2) kan het verzoek misschien al beantwoorden (KTS al in de kast?). Wanneer dat niet zo is stuurt hij / zij de aanvraag door naar de naasthogere eenheid, danwel direct naar Staf 1^e Divisie sectie G2. Hiervoor kan het RFI formulier worden gebruikt welke binnenkort op het intranet komt te staan (101Mipel of G2, 1^e Div.).

TOT SLOT

De 2e Mlgroep werkt veel met kaarten. Vaak worden stafkaarten aangevraagd bij deze eenheid. Helaas of gelukkig heeft 101Mipel niet de taak overgenomen van het kaartverstrekkingspeloton. Voor kaartmateriaal moet u zijn bij uw S2 en/of CPUVOS beheerder.

Prettige feestdagen